

Utorak, 22. mart 2005.
Svedok Radomir Gojović
Svedok Danica Marinković
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), nastavite sa vašim unakrsnim ispitivanjem. Generale, vi ste i dalje obavezani svečanom izjavom koju ste dali na početku.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, prošle nedelje smo završili s pregledom jednog novinskog članka koji je objavljen u listu "Danas" 20. juna 2001. godine. Svedok je znao za sadržaj tog članka. Tu se radi o jednom otvorenom pismu beogradskih advokata koje je upućeno Advokatskoj komori Beograda. Tražim da se to uvrsti u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospođice Higin (Higgins).

ADVOKAT HIGINS: Časni Sude, vrlo kratko. Ovaj svedok je tokom svog svedočenja sasvim jasno objasnio svoju ulogu u suđenju Trifunoviću. Ovaj članak sadrži neke aspekte novinarskih komentara koje ovaj Sud normalno ne uvrštava u spis. Po mom mišljenju nema nikakve dodatne dokazne vrednosti da se ovaj članak uvrsti u spis kao dodatak onome šta je svedok već rekao.

SUDIJA ROBINSON: Hvala

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ovaj članak sadrži vrlo jasne i precizne poglede koje su imale njegove kolege. On je potvrdio da su njegove kolege imale takve poglede i vrlo je praktično da na taj način ti pogledi uđu u spis. Kad je reč o drugom delu članka kojim se prošle nedelje nismo mnogo bavili zbog vremenskog ograničenja, moram da kažem da ćemo se u nastavku postupka time baviti kroz druge dokumente. Dakle, ja tražim uvrštenje ovog članka samo zbog njegovog prvog dela.

SUDIJA BONOMI: O ovome je teško raspravljati, budući da je svedok prisutan. Međutim, koliko se ja sećam, svedok nije prihvatio da su to pogledi koje su imali drugi ljudi. Ja mislim da u prošlosti, zbog vremenskih ograničenja, nismo išli da utvrdimo sve detalje o tome šta svedok zna o dokumentima i o sadržaju ovog dokumenta. Ukoliko nisam u pravu, biće mi drago ukoliko ćete da me ispravite.

ADVOKAT HIGINS: Časni Sude, dodala bih jednu stvar koja se nadovezuje na ono što ste rekli. U transkriptu stoji, vi ste potpuno u pravu, da ovaj svedok nije prihvatio navode iz članka. On je rekao da su navodi neutemeljeni i nije ih prihvatio.

SUDIJA BONOMI: Ali mislim da gospodin Najs ne kaže to. Gospodin Najs kaže da je glavno pitanje da li svedok prihvata da su ti ljudi izrekli te navode. Ako on to prihvata, onda ja vidim nekog osnova u njegovim argumentima. Međutim, to je sve. Taj članak onda treba da se uvrsti u spis samo za tu svrhu. To je samo moje mišljenje. Međutim, ne sećam se da je svedok išao tako daleko.

TUŽILAC NAJS: Mogu li sada to ponovo da ga pitam?

SUDIJA ROBINSON: Da.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, sećate li se članka iz "Danasa" koji smo kratko pogedali prošle nedelje, budući da nismo imali mnogo vremena? Mislim da ste vi odbili priliku da pogledate taj dokument? Rekli ste da nema potrebe da ga gledate. Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li prihvatate da su stavovi, izrečeni u članku, bili stavovi advokata koji su poslali to otvoreno pismo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tu, pored njihovih stavova, ima i komentar novinara koji ...

SUDIJA KVON: Pretresno veće ima nekih poteškoća sa transkriptom. Na lep topovima je sve u redu, ali na ekranima transkript ne teče. Možda bi bilo dobro da neko od tehničara pogleda o čemu se radi. Izvolite, nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi ste odgovorili da su u članku i neki novinski komentari. Međutim mene zanima šta su u članku izrekle vaše kolege i vi ste već rekli da prihvatate da su ti pogledi zaista njihovi pogledi.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da li su njihovi pogledi ili nisu, ja to ne znam, ali oni su to napisali i, sobzirom da su u tom predmetu postupali kao branioci optuženih u veću gde sam ja predsedavao, ta presuda je potvrđena od svih sudskih instanci. Prema tome, svaki dalji komentar u pogledu njihovih stavova nema nikakvog utemeljenja u činjeničnom stanju. Uostalom, vi ste dobili presudu u tom krivičnom predmetu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas prekinem, jer nemamo mnogo vremena. Časni Sude, mislim da je ovaj odgovor dovoljan za onu svrhu za koju ja tražim uvrštenje u spis.

SUDIJA KVON: Sećam se da je on rekao da zna za to.

TUŽILAC NAJS: Da, rekao je da ne treba ni da ga gleda zato što zna.

SUDIJA ROBINSON: Uvrštava se u spis.

sekretar: 839.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Situacija je sledeća: vi ste tada želeli da postanete advokat, zar ne? Nije vam dozvoljeno da postanete advokat, a kada je Tužilaštvo razgovaralo sa generalom Pavkovićem, vi ste, bez obzira na to, želeli njega da zastupate, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nije to tačno. Ja jesam postao advokat, ali na primedbu, komora je obnovila postupak i ispisala, ali to njihovo rešenje je ukinuto od strane Vrhovnog suda Srbije, u pravnom sporu. Prema tome i naloženo je da se postupi po zakonu. On je i dalje, u tom pogledu je ... Postupak je u toku. Kod Pavkovića, u tom predmetu, ja sam prisustvovao kao njegov pravni savetnik, a ne kao advokat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste, isto tako, zatražili da pred ovim Sudom zastupate jednog od optuženih za zločine u Vukovaru i to vam je odbijeno, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne da zastupam, nego je on tražio da budem istražitelj u njegovoj ekipi advokata, a ne kao branitelj. Nego je optuženi tražio, obratio se Sudu da odredi mene, da ovlasti da istražujem, kao istražitelj, sobzirom da sam ranije vodio postupak i znam činjenice. A ne kao branilac, prema tome, nemojte te stvari postavljati naopako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemam dovoljno vremena da se bavim događajima u Sarajevu. Ako bude vremena, vratićemo se na to kasnije, ali molim vas da mi potvrdite sledeće stvari, ukoliko možete: vojna policija u kasarni u Sarajevu gde ste vi bili stacionirani, bila je potpuno naoružana, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Policijsko naoružanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imali ste mogućnost da se u toj kasarni koristite snajperskim puškama?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije bilo snajpera, jer policija ne raspolaže sa snajperima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste imali na raspolaganju neke hemijske materijale koji su mogli da se koriste?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mladić je redovno bio u kontaktu sa tom kasarnom, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dva puta telefonom. Ja sam tražio od njega, razgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste s njim jednom lično razgovarali.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Onda sam, normalno, tražio prijem da ga obavestim o stanju predmeta koji ostaju i koji ostaju ... Koje sudije ostaju dole sa njihovog područja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Tomčić bio čovek koji je komandovao jedinicom vojne policije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, on je bio komandir te jedinice vojne policije. To je stodvadesetak ljudi. Sveukupno ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratiću se na to kasnije, ako bude bilo vremena. Kad je reč o vašem iskazu od prošle nedelje i, konkretno, o tabulatorima 17 i 18, vi ste tu rekli da se radilo o vojno-pravosuđnom sistemu koji je funkcionisao na zadovoljavajući način. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da bismo mogli to dalje da razumemo i stavimo u kontekst ovog suđenja. Vi ste, takođe, rekli da

je takav sistem nešto što se ne poklapa sa istovremenim postojanjem navodnog plana da se kosovski Albanci uklone sa Kosova etničkim čišćenjem, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Tačno da ne. Pre svega, u saveznom Ustavu, član 17, pogledajte ga, predviđa da građanin, dakle, državljanin Savezne Republike Jugoslavije ne može biti proteran sa teritorije države. A može se slobodno kretati i može se slobodno vratiti. To je ustavno pravo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I bio bi zločin ukoliko se neki građanin protera sa Kosova, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je prema međunarodnom pravu, ratnom pravu. A ovde je unutrašnji sukob. Tu nema proterivanja. Ovo je unutrašnji sukob u kome su građani napustili iz sopstvene bezbednosti ... Kad je počela NATO agresija, onda su građani počeli da odlaze na sigurnija mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vraćićemo se na to. Možda niste dobro shvatili ono šta sam ja pokušavao da kažem, budući da sam pokušao, na neki način sažeto, da kažem teze optuženog. Ponoviću još jednom, kako biste razumeli zašto vam postavljam ta pitanja. Postojanje efikasnog vojnog pravosudnog sistema je nespojivo sa postojanjem plana da se etnički očiste kosovski Albanci, zato što ne možete od ljudi da tražite da počinu zločin tako što će iz zemlje nekoga da proteraju, ako istovremeno postoji efikasan sistem koji takve ljude kažnjava kad počinu takav zločin?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa sudstvo je radi toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Istorijski gledano, kao što znate, vlasti u Srbiji i Crnoj Gori primale su upozorenja još od 1998. godine o tome da je moguće da se na teritoriji Srbije i Crne Gore, a pogotovu Kosova, čine zločini. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ko ih je upozoravao na to?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vam, na primer, poznata pisma koja je slala bivša tužiteljica ovoga Suda, Luiz Arbur (Louise Arbour), marta 1998. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Na osnovu čega je ona slala ta pisma? Je li bila na mestu događaja? Ili je primala obaveštajni izveštaj nekih oružanih snaga?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to važno? Da li je važno da li je ona primala obaveštajne izveštaje, ukoliko je upozorenje koje je iznela bilo dobro upozorenje, generale?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ali upozorenje mora za to imati argumentaciju sa lica mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretpostavljam da vi ne znate za to pismo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ona je istupila u javnosti, ali njeno konkretno pismo nisam imao prilike da ... Ona pravosudnim organima nije slala pisma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vam poznate zabrinutosti koje je izrekao general Perišić u svom pismu od 23. jula 1998. godine, gde je, između ostalog, spomenuo i tendenciju vojske da deluje van sistema i institucija? Da li vam je poznato to pismo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Vojska nikad nije delovala van sistema i van institucija i to pismo, ako tako sadrži, ono je zaista kontraverzno. Ovo ne verujem da je Perišić mogao da kaže, da vojska deluje van sistema. Nikad vojska nije delovala van sistema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću da nastavim da vam postavljam pitanja na koja može da se odgovori sa "da" ili "ne", a vi odaberite kako ćete na njih da odgovarate. Da li vam je poznato pismo bivše tužiteljice ovog Suda, Luiz Arbur, od 15. oktobra 1998. godine koje je upućeno optuženom i u kome ona izražava svoju rešenost da nastavi sa istragama na Kosovu i želju da poseti Kosovo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato. Jedino preko

štampe. Bili su neki naslovi o tome da se obratila. Sadržaj ne znam. Oprostite, zašto se nije obratila tužiocima, tužiocu? Šta ima da se obraća predsedniku? Ona je tužilac, obraća se svom kolegi tužiocu.

SUDIJA ROBINSON: Čuli smo vaš odgovor. Nastavite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je poznato pismo koje je poslao britanski premijer Toni Bler (Tony Blair) 28. septembra 1998. godine, u kome je izrazio svoju zabrinutost zbog humanitarne krize koja je počela da se razvija?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi to poznato. Ja nisam bio član Vlade da mi šalju predsednici vlada pisma. Ja sam bio predsednik Vojnog suda u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Usput rečeno, časni Sude, ovo su sve dokazni predmeti koji su uvedeni u spis. Mogu da dam i brojeve, ali, jednostavno, želim da uštedim vreme. Gospodine, da li vam je poznata činjenica da je nakon Račka (Recak) u nekoliko publikacija izrečena tvrdnja da je tamo došlo do masakra? Na primer, OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) je gotovo odmah izdao izveštaj u kome se tvrdilo da su Vojska Jugoslavije i policija napale Račak.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To sam pratio preko štampe, ali vojska nije napala Račak i, prema tome, taj izveštaj OEBS-a je netačan u tom delu. Za ostalo ne znam šta su ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Podsetite nas, vaš izvor saznanja o tome da vojska nije napala Račak je jedan informant, zar ne? Vi nikada niste sproveli istragu o tome.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nismo ... Ne. Nismo sprovodili istragu. To nije u našoj nadležnosti. Vojska nije učestvovala u tome i nije provedena istraga. Istragu je vodio okružni sud i uviđaj je vršio Okružni sud u Prištini (Prishtine). To je iz domena njegove nadležnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O tome ćemo da čujemo više od sledećeg svedoka. Međutim, vi ste ponosni na vojsku. Vi ste nastojali da osigurate da vojska ima odgovarajući pravosudni sistem, pa me to navodi na sledeće pitanje: ukoliko su u međunarodnoj javnosti iznete tvrdnje da je vojska učestvovala u događajima u Račku, zar onda nije bila dužnost vojnog pravosuđa da te navode istraži? Da ili ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tvrdnja mora da bude potkrepljena dokazima a samo tvrditi u svetskoj javnosti, to ne znači ništa. Vokera (William Walker) je pratila naoružana grupa ljudi. To su teroristi. A on je u misiji koja je bez naoružanja. Otkud sad taj podatak? Ima ga na snimku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ćemo da se pozabavimo pravnim obavezama vojnog pravosudnog sistema kasnije. Ali dajte mi, molim vas, vaš jasan odgovor. Vama, znači, nije bilo važno, generale Gojoviću, koliko novina, koliko televizijskih emisija je iznelo tvrdnju da je vojska učestvovala u tim događajima? Vi na osnovu takvih materijala ne biste započeli istragu, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je stvar tužioca. Ja nisam tada bio tužilac. To je stvar tužioca, ali pošto tužilac nije reagovao, znači, on je to analizirao i našao da nema elemenata. Proverio je činjenice preko vojne komande i našao da tu nema ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači proverio je? Pa recite nam onda, molim vas, generale ... Generale, možete li da nam kažete ... Znači niste rekli? A meni se činilo da ste baš to rekli.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da ja tada nisam bio tužilac, nego tužilac je, verovatno, proveravao. A ja da sam bio tužilac, ja bih proveravao. Ali ja nisam bio tužilac tada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, ili u arhivima Voske Jugoslavije ili u arhivima pravosudnog sistema Vojske Jugoslavije mora da postoji neki izveštaj tadašnjeg istražnog sudije ili tužioca, u kome se jasno pokazuje da Vojska Jugoslavije u tim događajima nije učestvovala.

Da li ste vi videli takav izveštaj?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam video takav izveštaj i ja ne verujem da postoji u vojnim pravosudnim organima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 3. februara 1999. godine, general Drevenkijević (Karol John Drewienkiewicz) napisao je pismo optuženom o ovom Predmetu. U tom pismu izneo je navode o rasprostranjenom pljačkanju. Ponovo je rekao da u tome učestvuju pripadnici Vojske Jugoslavije i MUP-a. Da li vam je poznato to pismo?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato to pismo, ali organi bi preduzeli korake za svaku pljačku imovine, što se tiče pripadnika Vojske Jugoslavije u periodu 1999. godine. Vi pominjete jedan datum koji se ne uklapa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 26. marta 1999. godine, Luiz Arbur je ponovo napisala pismo i rekla da je njena namera da otvori istragu o svim teškim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava. Da li ste znali da je to pismo poslato?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ona je nekoliko puta na to upozoravala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Hajde da sada pogledamo jedan kratak insert koji je već u spisu. To je dokazni predmet broj 15. Ne znam tačno kog je to datuma, ali, pogledajte.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS: Časni Sude ne dobijamo ton, a ova traka ima ton, jer nam bez tona to nije od velike koristi. Treba nam ton. Zaustavimo to.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako je na Bi-Bi-Si (BBC) i Si-En-En

(CNN) bilo reportaža u kojima se tvrdilo da je u toku etničko čišćenje i da u tom etničkom čišćenju učestvuje i Vojska Jugoslavije, dokazni predmet 15 je jedan takav primer, da li je to, onda, nešto na šta je skrenuta pažnja vojno-pravosudnih organa?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se vidi slika, ali kad se govori o etničkom čišćenju, taj obrazac ne može se primeniti na Kosovo i Metohiju, jer se radi o državljanima Savezne Republike Jugoslavije, a po Ustavu oni ne mogu biti proterani iz zemlje. Prema tome, ovde se radi o ljudima koji nastoje da se spasu od dejstva NATO agresije i borbenih dejstava terorističkih snaga u sukobima sa Vojskom Jugoslavije i drugim oružanim snagama. Prema tome ovo nije to.

SUDIJA BONOMI: Generale, da li vi kažete da, ako je postojao navod da je vojska odgovorna za evakuaciju ljudi iz njihovih domova, da vojno-pravosudni organi to ne bi istraživali sve dok ti ljudi ostanu unutar teritorije Srbije?

SVEDOK GOJOVIĆ: Pa, znate, kad neko kaže "odgovorna", onda treba za to pokazati argumentaciju. Da li je to tačno ili nije? Ne možete vi na osnovu teoretskih fikcija zaključivati nešto, stvarati u realnosti sliku da je realna, a ona nije. I sad tražite, dakle, od pretpostavke da se traži kako će da reaguje nadležni državni tužilac ili vojni tužilac. To mora na osnovu realnih činjenica, a ne u fikcijama nekih novinskih agencija i reportera koji se šetaju ili, ne znam, snimaju sa, sa distance. Treba sagledati realno stanje stvari. Pravosudni organi se bave realnim činjenicama. Realnim promenama u svetu. Realnim posledicama. Ne fikcijama. Ne pretpostavkama. Ne tezama. Tužilac je ta pitanja analizirao ...

SUDIJA BONOMI: Generale, nije od pomoći ukoliko vi namerno odbijate da shvatite pitanje. Vi ste pitanje koje sam vam postavio veoma dobro razumeli, a vi ste odgovorili nešto što nema nikakve veze sa mojim pitanjem. Ipak, nećemo više da trošimo vreme. Nastavite, gospodine Najš.

SVEDOK GOJOVIĆ: Tužilav, normalno, mora da reaguje ukoliko postoji protivpravnost ili neko krivično delo, bez obzira o kome se radi. Ali u tom pravcu nije imao dokaza. Dakle, razumemo se mi vrlo dobro.

SUDIJA BONOMI: Kao što znate, ja sam vam postavio hipotetičko pitanje.

TUŽILAC NAJS: Mislim da smo sada dobili ton. Idemo nazad na dokazni predmet broj 15.

ADVOKAT KEJ: Mislim da tu ne bi trebalo da bude tona. Znam da sam već ranije uputio takav prigovor. To je video traka koja dolazi iz dosijea istražitelja Spargoa (Spargo) i to treba da se pusti bez tona zato što toga imamo više od tri i po sata.

TUŽILAC NAJS: Nama je sada ton važan, jer se tu iznose tvrdnje protiv Vojske Jugoslavije. Dobro, nećemo sada da trošimo vreme na to. Ipak, hajde da to pustimo sa tonom pa ćemo onda da vidimo možemo li to da uvrstimo u spis sa tonom.

SUDIJA ROBINSON: Koliko je to traje?

TUŽILAC NAJS: Veoma kratko. Oko minut.

SUDIJA ROBINSON: Onda ćemo to da vidimo.

(Video snimak):

Novinar: Iz sata u sat, selo po selo, pod simbolima svog nacionalizma srpske vlasti potiskuju albansko stanovništvo Kosova u egzil. Do sada su ovim izbeglicama oduzeta sva dokumenta koja ukazuju ko su oni. Ostao im je samo očaj što ih sve objedinjava. Ovde se ne radi o nasumičnom kretanju ljudi. Postoji crna logika onog što se dešava.

Ako pogledate odakle dolaze ove izbeglice, videćete da se Kosovo etnički čisti, selo po selo, iz sata u sat. Vlasti ovde sve čine kako bi ustanovile odakle dolaze izbeglice. Radi se o, gotovo, industrijskoj efikasnosti. Pokažite mi ovo na karti?

Odgovor: *Srpske snage kreću se sa rubova Kosova prema unutrašnjosti Kosova, u smeru glavnog grada Prištine.*

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ne možemo da čujemo više detalja nego što smo čuli da vlasti teraju ljude u drugu zemlju. Te vlasti su ili policija ili vojska. Da ste vi videli ove izuzetno ozbiljne navode, da li biste vi, kao Vrhovni vojni tužilac, smatrali da to treba da se istraži?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam bio Vrhovni vojni tužilac. Bio je drugi kolega i on je ta pitanja razmatrao, ali, evidentno je ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, pitanje je hipotetičko. Da ste vi to videli, da li biste pokrenuli istragu?

SVEDOK GOJOVIĆ: Istraživao bih to i utvrdio da li je to tačno što navodi ovaj reporter ili ne. Ali očigledno je to nemoguće. Očigledno to je nemoguće. Ni pravno, ni realno. Ali eto, ako hoćemo hipotetički da posmatramo stvari, normalno da bi tužilac to istražio i proverio da li je to tačno, jer niko nikoga ne može da proteruje. To je ustavno ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jedno malo razjašnjenje. Prevodilac je rekao "da li biste vi kao Vrhovni vojni tužilac", što na srpskom podrazumeva da je on Vrhovni vojni tužilac. Verovatno je tako razumeo i zato rekao "nisam bio Vrhovni vojni tužilac". Ja ne mogu sad da nađem na transkriptu, ali na srpskom je bilo "vi kao Vrhovni vojni tužilac".

SVEDOK GOJOVIĆ: Tako je glasilo pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Kad sam ja postavio pitanje, ja sam ga reformulisao i on je na pitanje odgovorio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U svetlu vašeg poslednjeg odgovora ... Prvo jedno preliminarno pitanje. Vama je poznato, ne samo od Tužilaštva u ovom predmetu, nego iz raznoraznih drugih izvora, Hjuman rajts voč (Human Rights Watch), OEBS i tako dalje, da su izneti ozbiljni i jasni navodi o tome da je hiljade ljudi ubijeno, a desetine hiljada ljudi proterano sa Kosova u okviru planiranog etničkog čišćenja, u kom su učestvovali MUP i Vojska Jugoslavije. Vama je to poznato. Ti su navodi izneti.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pitanje postavljate tako sugestivno, da je meni poznato da je vršeno etničko čišćenje. Pre svega, ja upravo vama govorim da etničkog čišćenja nije bilo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, generale. Ja ću da vas zaustavim kako biste saslušali pitanje. Vi ste general. Čini mi se da je u bivšoj Jugoslaviji bilo potrebno da imate doktorat kako biste postali general. Znam da vi niste ni magistrirali ni doktorirali, ali to je akademski nivo koji bi vam bio potreban za to mesto. Dakle, da li je vama poznato da su iznošene takve tvrdnje?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pre svega ja jesam magistar pravnih nauka na katedri za krivično pravo. Magistrirao sam. Prema tome, nemojte sad ponovo ...

SUDIJA ROBINSON: Generale?

SVEDOK GOJOVIĆ: Molim.

SUDIJA ROBINSON: Saslušajte pitanje. Pitanje je bilo da li znate da su se iznosile takve tvrdnje o tome da MUP i Vojska Jugoslavije

sprovode etničko čišćenje? Dakle, pitanje je samo: da li ste znali za takve tvrdnje?

SVEDOK GOJOVIĆ: Tvrdnje su iznošene. Takve tvrdnje su iznošene od raznih ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mnoge tvrdnje su iznošene dok ste vi bili na položaju. Tvrdnje su se prenosile preko radija, televizije, od strane Human Rights Watch i tako dalje. Dakle, mnoge takve tvrdnje su iznošene dok ste vi bili glavni?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U kom smislu "glavni"? U kom smislu da sam ja bio "glavni"?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, ja ću sada da se koristim rečima optuženog koji je rezimirao ... Ako mogu to da pronađem ... Dakle, on je rekao da ste vi bili glavni zaduženi za vojni pravni sistem, dakle kada ste vi bili imenovani za sudiju. Zar niste vi bili na tom položaju, u jednom trenutku? Evo "Imenovan sam na mesto načelnika Pravne uprave Generalštaba Vojske Jugoslavije" i mislim da je to optuženi u dva navrata spomenuo. Dakle, zar niste vi bili načelnik Pravne uprave Generalštaba Vojske Jugoslavije u jednom trenutku?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno. To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, brojne tvrdnje su bile iznošene dok ste vi bili na čelu. Postaviću vam sledeće pitanje: gde su dokazi o istrazi koju ste vi sproveli ili koju ste organizovali, kako bi se sprovela istraga o etničkom čišćenju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: O etničkom čišćenju dokaza nije bilo, niti se u tom pogledu vodio krivični postupak bilo kog prijavljenog lica. Prema tome, svi dokazi o pokrenutim postupcima nalaze se u spisima krivičnih predmeta vojnih sudova, vojnih tužilaca. To su organi gonjenja i presuđenja, a ne Pravna uprava Generalštaba. Pravna uprava je organizovala taj sistem da funkcioniše i on je

funkcionisao, sistem vojnog pravosuđa. Prema tome, treba da postoji etničko čišćenje i kao krivično-pravni događaj, da bi na osnovu toga nadležni vojni tužilac pokrenuo postupak. Pošto toga u realnosti nije bilo, nije bilo dokaza, nije bilo u tom pravcu etničkog čišćenja, prema tome nema ni postupka. A rekao sam iz kojih razloga ne može biti etničkog čišćenja, iz kojih razloga. Stanovništvo na Kosovu srpsko čini mali procenat 10-15 posto. Nema ni toliko. Ko će da naseli te tolike prostore, ako vi kažete "etničko čišćenje"? Ko će da ih naseli?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jednostavan odgovor na moje pitanje bi bio sledeći: bilo je brojnih tvrdnji iz raznih izvora o etničkom čišćenju, a vi, jednostavno, ništa niste preduzeli kako biste to istražili.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, svedok je rekao da tužilac treba da pokrene krivičnu prijavu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ja ću da proverim da li je tužilac sproveo istragu. Ali radi se o tome da ni tužilac, ni osoba koja je bila na čelu, nije pokrenula istragu. Preformulisaću pitanje i tu se zahvaljujem časnoj sudiji. Dakle, niti vi kao osoba koja je bila na čelu, niti tužilac, niste sproveli istragu o etničkom čišćenju, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tužilac je razmatrao to pitanje. Ja sam razgovarao sa Vrhovnim vojnim tužiocem. Razmatrao je to pitanje i našao da nema elemenata za tako nešto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kada ste sa njim razgovarali i gde je pisani izveštaj o jednoj tako važnoj odluci?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je bio usmeni razgovor kad se to pitanje o tome ... Ti komentari svetskih medija, raspravljali smo o tome, diskutovali smo u stručnom smislu i on kaže da nema nikavih elemenata i nije ni pokretao taj postupak, jer, jednostavno, to pravno nije moguće u našoj zemlji. U Saveznoj Republici Jugoslaviji to pravno nije moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste danas spominjali, a i prošle nedelje, o tome kako je nemoguće istraživati ovakve stvari. Recite nam šta, u

stvari, pod tim mislite?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne nemoguće, nego to je ustavno načelo. To je ustavno pravo koje je zagarantovano državljanima Savezne Republike Jugoslavije. Niko ne može proterati i ne može se to okvalifikovati kao ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, moja je greška što pitanje nije bilo dovoljno jednostavno. Evo, pojednostaviću ga. Prošle nedelje i sada ste isto rekli da je bilo nemoguće sprovesti istragu o određenim stvarima na Kosovu. Zašto je to bilo nemoguće?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ... Tačno je da sam rekao da je bilo nemoguće zbog toga, zbog sigurnosti organa koji to treba da rade. Pa vi gubite iz vida da je 19 zemalja najjače vojne alijanse napalo taj prostor, relativno mali prostor. Znate li koliko je aviona dnevno nadletalo tu teritoriju. To treba da uzmete. Taj podatak od NATO pakta. Neka vam dostave i neki vam dostave satnicu dejstvovanja. 800, najmanje, aviona je učestvovalo u bombardovanju. Svakodnevno, do 1.200. Onda uzmite koliko su dejstvovali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale, zaustavimo se za trenutak. Obaveza da se sprovede istraga o ozbiljnom zločinu ne prestaje kada se sukob završi. Obaveza da se sprovodi istraga se nastavlja. Ta obaveza i dalje postoji, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, ali mi nemamo pravnu jurisdikciju na Kosovu sad. Opet gubite to iz vida.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi, u stvari, kažete, ja i želim da se fokusirate na to, da li vi kažete da bi bilo nemoguće da vaše vlasti sprovedu istragu na Kosovu? Da to zaista želite da uradite?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Za svaku radnju koja predstavlja krivično delo po međunarodnom ... Po domaćem zakonodavstvu, tu bi se sprovela istraga. Za svako. A ne na osnovu pretpostavke, ono što bi se moglo pretpostaviti. Neko pretpostavlja, e sad treba to istraživati, to što neko pretpostavlja, da se dokazuje nešto nedokazivo. Sve tamo što je realno, gde postoji protivpravnost, to bi se istraži-

lo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da sam vas pitao da li bi bilo nemoguće vlastima da istražuju na Kosovu, da su zaista to želele? Dakle, odgovorite na to pitanje: da li je bilo moguće ili nije bilo moguće da odete na Kosovo i sprovedete istragu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je relativno ... Relativna je to mogućnost. Vi sve tražite nešto u apsolutnom smislu. Apsolutnog smisla nema. Sve je to relativno. A ja sam kazao koje su sve to smetnje bile da se istraže svi koji predstavljaju krivično-pravni događaj, krivično-pravni događaj. Vi hoćete ... Pa vi hoćete na silu da podmetnete nešto da je krivično-pravni događaj oko etničkog čišćenja, a ono to, u stvari, nije. U tome se mi razilazimo i ne možemo naći identične poglede i odgovore koji vama odgovaraju za neku pogrešnu tezu koju imate. Koju optužnica ima, ne vi, nego optužnica, koju vi zastupate na jedan način koji, za koji nemate argumentaciju. Vi imate činjenicu, pokret stanovništva i to nije sporno, to nije sporno. Unapred su se tamo pripremali logori i predstavnici Međunarodnog crvenog krsta (ICRC, International Committee of Red Cross) da dočekaju izbeglice. Gde god ima oružanog sukoba, ima i izbeglica, izbeglica. I to je oružani sukob svoje vrste ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ću da vas zaustavim, budući da se više ne dotičete mog pitanja. Da li prihvatate, odgovorite samo sa "da" ili "ne", da ste hteli da odete na Kosovo i da su drugi organi vlasti hteli da odu na Kosovo da ispituju svedoke, da ispituju žrtve i da saznaju, da utvrde da li je počinjeno etničko čišćenje, da je to bilo moguće da se izvede?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U kom periodu? Na koje vreme locirate to što ste sad pitali?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 2000., 2001., 2002., 2003. godine. Period nakon ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije nam dozvoljeno da odemo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li prihvatate da sledeći svedok, Slaviša Dobričanin, da je on mogao da sprovodi istragu na teritoriji Kosova 2001. godine, 2003. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: On je stručnjak za sudsku medicinu. On je veštak. Nije istražni organ. Nije organ vlasti. On je stručnjak, ekspert i pozivaju ga organi koji vode te postupke kao eksperta, a nijednom državnom organu nije dozvoljeno da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Odgovorite samo sa "da" ili sa "ne".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, kada je svedok rekao "Nama nije bilo dozvoljeno da idemo", odgovarajući na pitanje "o kom periodu govorite", pa ste vi onda rekli "2001., 2002., 2003. godina" ... Mislim da bi to trebalo dalje da istražite, budući da je to povezano sa pitanjem u vezi sa obavezom da se nastavi istraga nakon što je završen sukob.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, naravno. Dakle, možete li vi da nam objasnite zašto ste vi rekli da nije bilo mogućnosti da vi odete, dok je sledeći svedok, odnosno nije sledeći svedok ali svedok koji će uskoro da svedoči, gospodin Dobričanin, mogao da ode i da sprovodi istragu tokom tih godina?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam opet objasnio, ali vi, očigledno, ili nećete da saslušate ili nećete da shvatite. Dobričanin je stručnjak za sudsku medicinu i on vrši obdukcije pronađenih tela, kao ekspert na zahtev organa vlasti UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo) koji vode te postupke. A naši organi, istražni nemaju pristup na teritoriju Kosova i Metohije, to je na osnovu tehničkog, vojno-tehničkog sporazuma. Nijedan organ ne može da sprovede nijednu vlast dole, a on ide kao ekspert na njihov zahtev i on ne sprovodi istragu. On daje stručno mišljenje u povodu povreda koje su nanete i koje su nađene na leševima u identifikaciji leševa. To su dve različite stvari. Ja mislim da bi to trebalo da bude jasno i tužiocu i svim strankama koje učestvuju u ovom postupku.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, samo jedan trenutak. Generale, širom sveta, svakodnevno, policija sprovodi istrage u drugim zemljama gde nemaju nadležnost, ali to čine na način tako što se obraćaju organima u tim drugim zemljama, tražeći od njih informacije i saradnju. Zašto ne bi bilo moguće u Srbiji, dakle, nakon sukoba, da se zatraži saradnja, kako bi se sprovela istraga o svim tim tvrdnjama.

SVEDOK GOJOVIĆ: Slažem se sa vama. Tražena je saradnja, ali sa suprotne strane, predstavnici UNMIK-a to ne prihvataju. U tome je problem. Ne prihvataju ili, jednostavno, čute, ali oni odbiju takve zahteve. Tužiocu su se obraćali nekoliko puta, ali nisu dobijali nikakav odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Odgovarajući na pitanje sudije, da li vi kažete, ako to tvrdite onda ću da tražim sve detalje, da li vi, dakle, kažete da je bilo zahteva vlasti Srbije i Crne Gore da odu na teritoriju Kosova kako bi istražili tvrdnje koje su se iznosile i koje su se prenosile širom sveta o tome da je počinjeno etničko čišćenje?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam izneo da govorim o onome šta su radili organi pravosuđa, ne organi Vlada Srbije i Crne Gore. Vojni tužilac i vojni istražni organi su se obraćali nadležnim organima UNMIK-a sa Kosova i Metohije i nisu dobijali od njih uzvratnu informaciju o mogućnosti istraživanja nekih zločina, jer oni sporovode, oni sprovode te postupke, dole. Oni sprovode, dakle organi UNMIK-a. Oni imaju svoje pravosuđe, svoje organe i oni to sprovode i ne dozvoljavaju da im se maše sa strane niko. U tome je stvar. Zatražite izveštaj od UNMIK-a pa ćete dobiti ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustaviću vas. Ne, ja vama postavljam pitanje i ponoviću ga, budući da je pitanje sadržalo jedan detalj koji ste shvatili. Dakle, da li je bilo zahteva vašeg organa ili nekih drugih organa vlasti da odu na Kosovo i izvrše istragu o etničkom čišćenju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je zahteva. Tražili su podatke o nekim događajima, da dođu do svedoka i nisu dobili saglasnost.

Takvih zahteva je bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokušaću još jednom. Nisam siguran da ste odgovorili na moje pitanje. Da li je bilo zahteva, da li je postojao barem jedan zahtev da se ispituju tvrdnje o etničkom čišćenju? Ako je odgovor "da", onda me zanima kada, gde, gde se nalazi dokument i tako dalje. Dakle, ponavljam pitanje: da li je postojao bilo koji zahtev, barem jedan, da se istraže tvrdnje o etničkom čišćenju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Sad vi prebacujete pitanje na etničko čišćenje, a ja sam na to pitanje odgovorio. Celovito sam odgovorio u odnosu na taj deo. Ako hoćete ...

SUDIJA ROBINSON: Generale ... Gospodine Najs, general je ranije spomenuo Vojno-tehnički sporazum i da zbog toga niko nije mogao da ode tamo. Mene zanima da čujem od generala o kakvom sporazumu se radi i između kojih entiteta?

SVEDOK GOJOVIĆ: Pa Vojno-tehnički sporazum je bio sporazum između predstavnika Vojske Jugoslavije i predstavnika NATO snaga. Potpisan je u Kumanovu i na osnovu tog sporazuma sve oružane snage se povlače sa teritorija Kosova i Metohije i svi organi vlasti i da vlast privremeno preuzimaju Ujedinjene nacije (United Nations) i oni vrše svu vlast na teritoriji Kosova i Metohije, privremeno i nikakva vlast ... A sudska vlast je jedan značajan sistem vlasti u svakoj državi i ne može da se pojavi nijedan državni organ da to radi. Mogu samo humanitarne organizacije. To je centralno pitanje oko toga, a u pogledu etničkog čišćenja, ja sam odgovorio da tog dela nije postojalo ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idem dalje. Sada ću da pređem, kao što sam na samom početku rekao ...

SUDIJA BONONI: Razočaran sam što idete dalje. Ja sam se nadao da

ćemo da dobijemo odgovor na pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pokušaću ponovo i to s jednim jednostavnim pitanjem koje sam već postavio. Da li je postojao neki zahtev, barem jedan, da se istraže tvrdnje o etničkom čišćenju, a koji je upućen UNMIK-u? Odgovorite samo sa "da" ili sa "ne".

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Sad o tome ja ne znam da li je bilo nekih zahteva, u tom pravcu. Nema saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ne znam da li ste ovo imali na umu, ali svedok je rekao da nema saznanja o takvom nekom zahtevu. Generale ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, on vam je dao pravni odgovor. On je rekao da je postojao sporazum sa UNMIK-om. Mi ne znamo šta stoji u tom sporazumu. UNMIK je nadležan. Ja ne znam da li na osnovu tog sporazuma Srbija nije mogla da sprovodi istrage, ali to je ono što je on rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postaviću još jedno pitanje kako bi moj stav bio jasan. Generale, čuli ste pitanje gospodina Bonomija (Bonomy) o tome kako policijske snage, na osnovu nekog zahteva, deluju na teritoriji druge države, zar ne? Čuli ste to pitanje?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam čuo, ali ja ne znam da u nekoj zemlji strana zemlja može da vodi istragu. Policija strane zemlje da na svojoj teritoriji vodi istragu. To su samo preko ... Međunarodne saradnje preko Interpol-a, međunarodna saradnja, ali domaće snage i organi vode postupak, a ne strani. Ne znam u kojoj to zemlji postoji da neka zemlja pošalje svoje istražitelje na teritoriju druge zemlje. Meni to nije poznato. Ako takvih sistema ima, onda ja se izvinjavam što to, naravno, ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste veoma dobro upoznati sa zahtevima za pomoć u pravnim postupcima, budući da ste veoma dugo vremena proveli u komisiji koji je ispred Vojske Jugoslavije bio zadužen za saradnju sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu

Jugoslaviju i vaš komitet je primao mnoge zahteve za pomoć, tako da vi vrlo dobro znate kako to funkcioniše, zar ne?

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Oko pomoći da, oko pomoći da. Ali da se vodi neposredna istraga od strane predstavnika jedane države na teritoriji druge države, to kod nas do sada nije bio slučaj. Ja za takvu praksu ne znam. Ali pomoć n da. To je u redu. To postoji. Predviđeno je u zakonu o krivičnom postupku domaćem da se u tom pravcu dalje i pruža ... Na osnovu prethodno postignutog sporazuma između dve države. Princip reciprociteta.

SUDIJA BONOMI: Generale, da li je u tom Vojno-tehničkom sporazumu koji ste spomenuli, postojalo bilo šta što je značilo da, nakon sukoba, vlasti u Srbiji ne mogu da podnesu zahtev UNMIK-u kako bi se sprovedla istraga o etničkom čišćenju?

SVEDOK GOJVIĆ: Takva izričita odredba ne postoji, koliko se ja sećam. To je obiman sporazum sa nekoliko aneksa, ali su zahtevi dostavljani za pomoć, pravnu pomoć i na njih nije odgovarano. Nekoliko zahteva je dostavljano za neka krivična dela. Nisu dobili ... Ali da vojni organi istražni mogu da vode postupak na Kosovu, to ne mogu, jer u tom sporazumu izričito stoji da se svi efektivni, dakle, da se svi, vojska i policija, povlače, kompletno. I bilo je predviđeno da se mogu vratiti do 1.000 ljudi i dan-danas to nije dozvoljeno.

ADVOKAT KEJ: Ovaj Vojno-tehnički sporazum je paragraf 108 optužnice, u onom delu koji se odnosi na Kosovo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Generale, po tom sporazumu ko, u stvari, ima ovlašćenje da sprovodi istrage o zločinima koji su počinjeni?

SVEDOK GOJVIĆ: Na području Kosova, tamo na toj teritoriji, konkretno novi organi UNMIK-a, koji su formirani, ali organi vlasti u Srbiji i Crnoj Gori, oni mogu na svojoj teritoriji da vode, ali nemaju pristup Kosovu. Ali tamo su svi eventualni dokazi. Tamo. I svedoci i

događaji i sve i, prema tome, da biste mogli nešto istražiti, da li neka radnja predstavlja krivično-pravni događaj, da li je protivpravna, morate poći sa mesta događaja. A, inače, sa strane se samo dobija kriva slika i nepotpuna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dokumenti koje ste vi predočili ... Možda ćemo da imamo malo više vremena da se detaljnije njima pozabavimo. Naravno, svi ti dokumenti, u stvari, predstavljaju rezimirani oblik, kako bi se pokazalo da su sprovedene istrage. Ja konkretno imam na umu tabulatore 17 i 18. Da li sam u pravu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vas je na tu funkciju imenovao gospodin Ojdanić, koji je, u stvari, vaš dobar prijatelj, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nisam imenovan od strane Ojdanića, nego Ojdanić je, po zakonu, bio dužan da predloži predsedniku republike, a Ojdanić je dobio predlog od predsednika Vrhovnog vojnog suda i Vrhovnog vojnog tužioca. Oni su dali predlog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li on vaš prijatelj?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ko? Ojdanić?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ojdanić.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije prijatelj, ali jeste starešina koga ja cenim i uvažavam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imajući u vidu koliko su dugo iznošene pritužbe i koliko dugo su istraživani događaji na Kosovu, bilo bi nemoguće upravljati tim sukobom bez nekog oblika vojno-pravosudnog sistema, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite, nisam razumeo pitanje. Kako vojno-pravosudni sistem može da upravlja nečim? To mi nije jasno. Vojni pravosudni sistem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Preformulisaću. Oči sveta bile su uprte na Kosovo i kosovske zločine i na potrebu da se ti zločini istraže i pod takvim okolnostima, kada je sukob započeo, bilo je nemoguće da Vojska Jugoslavije učestvuje u tom sukobu, a da, pri tom, nema neki vojno-pravosudni sistem koji bi, barem naizgled, dao predstavu o tome da ona poštuje međunarodne norme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson) ...

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovakvo pitanje je, zaista, nedopustivo, naročito posle jednog dugog svedočenja i iznetih toliko dokumenata o radu sudova, optuženima, osuđenima za vreme bombardovanja ... Ja ne razumem, ne razumem da je moguće postaviti pitanje da neko želi da ima sistem koji treba nekome da fingira postojanje primene prava.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Neka svedok odgovori na pitanje.

SVEDOK GOJOVIĆ: Ovde očigledno neke stvari neće tužilac da shvati. Neće namerno. Ne ne može. Ja sam govorio. To je zakonska obaveza. Proglašenjem ratnog stanja, dakle po zakonu imperativna norma, jeste da se formiraju pravosudni organi za vreme ratnog stanja. Dakle, tu nema dileme oko toga. Čim je Vlada donela odluku o proglašenju ratnog stanja, automatski se na osnovu zakona razvijaju i vojni pravosudni organi, koji postupaju u ratnim uslovima. I danom proglašenja prestanka ratnog stanja, ti pravosudni organi prestaju. Prema tome, nije to neka nečija volja da sada u toj situaciji, jer, eto, svetska javnost tako kaže, pa se onda uključe oni. To je zakonska odrednica. Pa, mislim da smo mi pravnici ... Da tamo gde su zakoni u jednoj državi, kad treba da stupe na snagu, oni stupe na snagu kako je predviđeno tim zakonom. To se ne dovodi ni u kakav

politički kontekst.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ja vam kažem da je sistem na čijem ste čelu vi bili, kad je reč o teškim zločinima, bio tek kozmetika. Razumete li me?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno i vi sa tim vređate vojno pravosuđe. Izvinite, molim vas, vi sa tim vređate vojno pravosuđe da je ono bilo kozmetika. Pogledajte postupke koji su vođeni. Pogledajte težinu krivičnih dela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da pogledamo stranu 43 tabulatora 17, verzija na BHS-u.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dajte mi tabulator. Niste mi ga vratili. Molim vas da mi se vrati. Ovaj se ne vidi dobro. Onaj koji sam dao na kopiranje, ja molim da mi se vrati. Predsedavajući je kazao ... Ja sam dao na kopiranje ...

SUDIJA KVN: A strana na engleskom?

TUŽILAC NAJS: Na engleskom 56.

SVEDOK GOJOVIĆ: 17 tabulator. Ja imam 18.

SUDIJA ROBINSON: Tabulator 17, strana 56 na engleskom, a 43 na BHS-u.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dok tražimo kopiju ... Da li ste to pronašli? Ovo je predmet koji je na početku obuhvatao Slobodana Stošića i šestoricu drugih. Prvo da vas pitam sledeće ... Dobro je da se potsetimo da se ovaj predmet nalazi u dokumentu koji, inače, osim toga obuhvata gotovo isključivo minorna krivična dela: krađe, manju pljačku i takve stvari. A onda se u sredini navodi optužba protiv Slobodana Stošića. Vi ste, kad ste odgovarali na pitanja o ovoj temi,

rekli sledeće na strani 67: "To je otkriveno sredinom aprila i poslat je izveštaj tužiocu. Tužilac je pokrenuo postupak". Molim vas da sada pokušate da se prisetite, generale Gojoviću i da nam kažete ko je tražio da se sprovede ta istraga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svakako ... Tužilac je jedini ovlašćen koji pokreće istragu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda. Ali pokušajte da se setite. Razmislite o tome ko je na bilo koji način u stvarnosti započeo ovu istragu, tako da je krivično gonjenje moralo da se nastavi? Da li se sećate?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa neko je morao obavestiti tužioca. Neko ga je morao obavestiti. Da li neko iz jedinice, komandant jedinice ili neko drugi iz jedinice to ... Ovde taj podatak ne stoji u pregledu koji ja imam, ali tužilac je podneo zahtev. Dakle, tužilac je došao do obaveštenja u vezi s tim. A od koga je dobio obaveštenje, to nije toliko bitno, ali važno je da je tužilac saznao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, generale Gojoviću, u dokumentima koje mi imamo na raspolaganju, a mi smo od lokalne vlasti pokušali da dobijemo sve dokumente o tim istragama, ne nalazi se informacija ko je podneo prvobitnu optužbi. Međutim, mi to znamo iz iskaza svedoka u ovom predmetu. Znae, Aleksandar Vasiljević nam je rekao sledeće, da je on dobio konkretnu informaciju da su dobrovoljci po imenu "Dugi" i "Oto", a vidimo da ovde stoji ime Oto Palinkoš, a Dugi je možda ovaj neimenovani pri dnu, ali, u svakom slučaju, general Vasiljević je dalje rekao da je dobio saznanja o tome da su ti dobrovoljci likvidirali šest ili sedam albanskih civila i bacili ih u bunar u selu Gornja Klina (Kline e Eperme). A zatim su zatrpali bunar. General Vasiljević je dalje rekao da je saznao za taj slučaj i da je naredio da se tamo pošalje jedna patrola vojne policije kako bi se sprovela istraga na licu mesta. Vi znate ko je general Vasiljević, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokušajte sada da se setite. Da li se sećate da je ova istraga o veoma teškom zločinu sprovedena zato jer je neko na visokom položaju, Aleksandar Vasiljević, zatražio da se ona sprovede?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, ja taj deo iskaza Vasiljevića ne znam, ali sud postupa samo na zahtev tužioca. Vi ste rekli da je on kazao organima vojne policije. Organi vojne policije su organi otkrivanja, a organima otkrivanja, dakle, organima vojne policije i vojne bezbednosti, dakle, rukovodi čelni čovek na čelu Uprave bezbednosti, a Vasiljević je u to vreme bio drugi čovek. Bio je zamenik načelnika Uprave. Prema tome, to je upravo u njegovoj nadležnosti, otkrivanje počinica krivičnih dela i krivična dela. I on je, kad je saznao o tome ... Ali on je morao dobiti obaveštenje dole, u bazi, ne u Beogradu. Iz baze je dobio obaveštenje i, naravno, to je u njegovoj nadležnosti. Upravo to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi to sada govorite po sećanju ili je vaš odgovor hipotetički?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne po sećanju, nego kako je zakonom regulisano. Kako je zakonom regulisano. Mimo zakona ne može.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, Vasiljević je nedugo nakon toga razrešen dužnosti. Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Znam. I to posle mene. Ja sam pre razrešen. Ja sam pre otišao u penziju. Ispunio sam zakonske uslove. On je posle otišao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pokušamo sudije da podsetimo o detaljima ove istrage. Potpukovnik Stošić je optužen, a protiv njega je postupak obustavljen i tek "niži igrači", da se tako izrazimo, obični vojnici i rezervisti su bili predmet daljeg krivičnog gonjenja. Stošić i dalje živi kao slobodan čovek, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, pretpostavljam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo, onda, jedinu ozbiljnu dodatnu stvar. Imamo još jednu stvar u tabulatoru 17, međutim sada nemamo vremena da se time bavimo. Idemo sada na tabulator 18 kako bismo potsetili sudije ... Strana 4 engleske verzije, a to je, mislim, isto tako strana 4 na BHS-u ... Ne, strana 2 na BHS-u. Dakle tabulator 18, strana 2. Ovde vidimo da sada samo vojnici nižih činova potpadaju pod krivično gonjenje. Ti su vojnici, kako ste nam rekli, delovali bez ovlašćenja čoveka koji ih je odveo na to mesto, dakle, njihovog višeg oficira. Generale Gojoviću, zar nije tačno da su se navodi o teškim zločinima istraživali samo onda kad nije bilo drugog izbora i da ste ostatak svog vremena koristili ne istraživanje trivijalnih stvari: krađa fena za kosu, krađa kasetnog rekordera ili automobila?

SVEDOK GOJIVIĆ – ODGOVOR: Vi imate pregled ovde protiv koliko je lica pokrenut krivični postupak. Ne za ova periferna, kako ih vi zovete, minorna krivična dela, iako ste vi ova minorna dela obuhvatili vašom optužnicom. Isto ste to obuhvatili. U pitanju je prisvajanje i pljačka imovine. Prema tome, u odnosu na ova dela, sva, gde su identifikovani počinioci, protiv njih je pokrenut krivični postupak. Tamo gde nisu identifikovani, ali su identifikovani zločini, a videli smo iz pregleda koliko toga ima, preko 600, 601, za 601 žrtvu, dakle, koliko imate i vi u vašoj optužnici, a za koju ste istraživali, evo, punih pet, šest godina ... To je istraženo za dva meseca. Prema tome, te uporedbe vaše ne stoje. A ovde, konkretno su u pitanju, dakle, neposredni izvršioци, koji su otkriveni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, nemamo mnogo vremena na raspolaganju i možemo da obradimo još samo nekoliko krivičnih dela ili istraga i to tek kao primere, kako bismo Pretresno veće bolje upoznali sa tabulatorom 18. Idemo sada na stranu 6 na engleskom, a na BHS-u je to strana 4. Ovde vidimo neke veoma teške zločine. Pogledajmo brojeve 1 i 2. Selo Sušica (Sushice), Petrović i Stamenković, odnosno Petrović je Stamenkoviću i Joviću naredio da likvidiraju jednog starca i staricu zato što nisu napustili selo. Da li

možete da mi pokažete ili ukažete na postojanje bilo kog dokumenta koji pokazuje kako je započeta ova istraga?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tu nema ... Trebalo bi pogledati spise predmeta, spise predmeta. Ja spise predmeta nisam imao u ruci, nego je ovo kratak izveštaj iz Vojnog suda u Nišu i ovi su, sva trojica, osuđeni. Vi ste prošli put, odnosno imali ste neki, neku pribeležku tamo na vašoj fotokopiji, što je neko naknadno stavio i zaista, ta je pribeležka tačna. Ovaj je prvooptuženi pod brojem 1 osuđen na devet godina, a ova dvojica dole na po sedam godina zatvora. I mislim da je ta presuda pravnosnažna. Dakle, oni su osuđeni. S tim što je tu tužilac prekvalifikovao i išao je na ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Imate još jedan slučaj prethodno, dakle, još četvorica su osuđena, dvojica starešina, što vi kažete, a taj, te spise ste vi dobili od suda, ali vidim, sa njima ovde ne komentarišete, ali dobili ste spise tog krivičnog predmeta. Dvojica starešina osuđeni, jedan na sedam godina, jedan na pet, a izvršiooci, dvojica, jedan na četiri, a jedan na tri godine zatvora. Prema tome, dakle, ima ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale, sve šta bih ja hteo je da mi pomoglete, ako možete. Zbog čega je ta istraga, uopšte i pokrenuta? Šta je bio događaj koji je to pokrenuo? Zatim ću da vam kažem šta ja mislim o tome. Dakle, možete li mi kažete šta se dogodilo, pa je ta istraga pokrenuta? Ko je to otkrio? Ko je odlučio da treba da se sprovede istraga i tako dalje?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Uzeti spise predmete i videti u spisima predmeta. I tamo treba da stoji sve to što ... O čemu ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, slušajte pitanje. Ili možete da odgovorite na pitanje ili ne možete. Da li možete da nam kažete kako je započeta ova istraga? Ko je to započeo? Ili znate ili ne znate. Ne treba da držite govor.

SVEDOK GOJOVIĆ: Neću vam ja držati govor, ali me vi, očigledno, ne slušate šta ja govorim. Ovde ... Sve što ja znam piše ovde u ovom dokumentu. Dakle, piše. A uvek ja ponavljam, istragu sprovodi sud

na osnovu zahteva tužioca. A ovde se brka ko je otkrio, a ko je prijavio. To su dve različite stvari. Dakle ko otkrije, ko prijavi i tek tada tužilac pokreće postupak. Na osnovu zahteva tužioca sud vodi istragu. A ko je otkrio i ko je prijavio ja to, u ovom momentu, ne znam. Samo znam da je tužilac saznao i ušao u postupak. Dakle, tužilac je taj koji pokreće krivični postupak. A po unutrašnjem zakonodavstvu, krivični postupak je pokrenut kad sud donese rešenje o sprovođenju istrage. To je to.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite generale u ovom sažetku, ovo izgleda kao jedan klasični primer ubistva u okviru etničkog čišćenja. Upravo tu tako piše: dvoje ljudi nisu hteli da napuste selo, pa su onda ubijeni. Ne znam da li je vama to poznato, ali ovaj je slučaj sličan velikom broju navoda koji su izneti u ovom predmetu. I zato bi nama bilo od pomoći kada bismo saznali šta je dovelo do pokretanja ove istrage, kao što smo od Aleksandra Vasiljevića saznali šta je dovelo do pokretanja istrage u onom prethodnom suđenju. Zato vas ja pitam da li možete da nam ukažete na originalne dokumente, na izvor informacija o tome kako je došlo do pokretanja konkretne istrage?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde iz ovoga se vidi, dakle, ako nisu napustili selo, oni su ih ubili i zato je pokrenut krivični postupak. Ne mogu da ih udaljavaju iz sela ako oni neće da idu. To je suština. Upravo to govori suprotan argument. Uprvo je to argument na ono na čemu vi insistirate. A pojedinosti ja, zaista, ne znam. Pojedinosti ... Morao bih imati spise. Ja pojedinosti ne znam. Ali znam da su osuđeni zbog toga zašto su tako postupili.

SUDIJA BONOMI: Mislim, generale, da ste rekli da je u ovom predmetu osuđeno više ljudi nego što se spominje u ovom rezimeu. Da li detalji o tim drugim ljudima mogu da se pronađu negde u tabulatoru 18?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ovde su trojica u pitanju. Trojica su ovde u pitanju, u odnosu na ovaj događaj o kojem govorimo ...

SUDIJA BONOMI: Znači to su jedini o kojima ste vi govorili?

SVEDOK GOJOVIĆ: Da i ovi prethodno što smo govorili. A ja sam usput pomenuo da ima još četvorica o kojim zna tužilac, ali ne prezentira Sudu. Još četvorice gde je dobio spise predmeta, ali nema ih ovde u ovom tabulatoru, jer je naknadno osuđeno, tako da u vreme kad je pravljen ovaj tabulator, nisu bili prisutni.

SUDIJA BONOMI: Vi ste rekli da je u tom delu istrage taj predmet označen kao ratni zločin. Da li je to tačno? Ili sam vas pogrešno razumeo?

SVEDOK GOJOVIĆ: Ko? Mislite ovo o kojem govorim? Označeni su kao ratni zločinci s tim što je ovaj događaj, molim vas, ovaj događaj o kojem sad ... Ova trojica. Prvobitno su išla u pravcu ubistva više lica, ali kasnije je tužilac prekvalifikovao na ratni zločin i osuđeni su za krivično delo ratnog zločina, što je lakše nego ova prvobitna pravna kvalifikacija.

SUDIJA BONOMI: Ovde se to vodi po članu 47, a to je ubistvo više lica. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ: Tako je počeo postupak. Tako je počeo postupak, ali se završio drugačije.

SUDIJA BONOMI: To za ova tri optužena, završen je kao za ratni zločin. Da, hvala.

TUŽILAC NAJS: Verovatno gledate stranu 4 gde stoji jedan rukom dopisan dodatak ...

SUDIJA KVON: Gospodine Gojoviću, vi ste u vašem prethodnom odgovoru rekli da ne možete da date detalje, osim ako ne pogledate listu predmeta. Možete li da mi objasnite kakav je to dokument "Lista predmeta"?

SVEDOK GOJOVIĆ: Nije "lista predmeta" nego "spisi predmeta". Dakle krivični spis u kome su sadržani svi dokazi koji su izvedeni i na osnovu čega je doneta presuda. To je sudski spis kao što vi imate ove tabulatore i kojim se izvode dokazi. Tu su dokazi u spisima ... Krivičnog. Nije lista nego spis krivičnog predmeta.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, neću imati vremena da prođemo i kroz ostale predmete koji se vode kao višestruko ubistvo, a to se možda poklapa i sa drugim stvarima, mada mi ne znamo kako je došlo do pokretanja istrage u tim predmetima. Generale Gojoviću, želeo bih da nam potvrdite nešto, pre nego što zaboravim. Ja možda neću imati vremena da pronađem sve te dokumente, ali ću da pokušam da obradim neke od njih. Vi ste prošle nedelje rekli da je tabulator 18 predat u januaru 2004. godine. Ja sam imao drugačiju informaciju i to sam proverio i, zaista, mogu da kažem da je taj dokument dostavljen negde krajem ili u jesen 2003. godine i da je do nas došao 2004. godine. Međutim, mi to nismo povezali sa iskazom ovog svedoka, sve dok on nije počeo da svedoči prošle nedelje. A sada nešto drugo. Potpukovnik Đorović je bio jedan od vaših sudija, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije bio sudija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tužilac?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Zamenik tužioca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čovek sa velikim iskustvom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije imao iskustva u tužilačkim poslovima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije? Usput rečeno, mi znamo ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U transkriptu je odgovor *él did not have experience in prosecutors' affairs*, kao da je svedok rekao za sebe "ja nisam imao iskustva u tužilačkim poslovima", a on je govorio ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala na ispravci, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Objasnili ste nam kako je za potrebe sukoba na Kosovu došlo i do pozivanja rezervista. Rekli ste da ih je bilo 125 i da su došli sa raznih strana, između ostaloga i sa berze rada. Međutim, potpukovnik Đorović nije bio takav rezervista, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ovde vas moram ispraviti. Meni je zaista žao. Ja bih zamolio predsedavajućeg da mi to omogući. Nijedan sudija nije došao sa berze rada. To su sve tužioci i sudije iz opštinskih i okružnih sudova sa velikim iskustvom na krivičnim predmetima, a ne sa berze rada. Ja ne znam kakve su ovo ovde manipulacije? To su sudije koje su postavljene, sa velikim iskustvom u okružnom sudu i u okružnom tužilaštvu i, molim vas, nemojte takva pitanja ovde da postavljate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja samo čitam iz transkripta, generale Gojoviću ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Takav sam prevod dobio. Ja sam tako odgovorio. Ja ne mogu da čitam, ja ne znam engleski, ali ja sam takav prevod dobio, da su oni dovedeni sa berze rada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, to sam i rekao, ali idemo dalje.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: A ovaj ... Ova osoba koji je oficir ...

SUDIJA ROBINSON: Dobro, čuli smo vas.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: ... koji je pravnik, koji je kratko radio u tužilaštvu, vrlo kratko i smenjen je sa dužnosti tužioca zato što nije znao da obavlja posao i nemojte se na njega pozivati, ja mislim da me ne dovedete u situaciju ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Žao mi je, generale Gojoviću, ali na njega ćemo da se pozivamo, zato jer je on rekao istinu o tome šta se dogodilo. A ono šta se dogodilo je sledeće: on je otišao na Kosovo i pokazao volju da podiže optužnice protiv onih ljudi za koje su postojali dokazi i to je dovelo do toga da je, na kraju, on poslat natrag kako ne bi obavljao svoju funkciju. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. On je imao puna ovlašćenja da p odize optužnice, ali je hteo da ubije svog zamenika zato što su se napili i tamo pravili brljotine i zato je udaljen. I zato sam vam rekao nemojte dovoditi čoveka u neprijatnu situaciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Došlo je do fizičkog sukoba između njega i njegovog zamenika ili njegovog nadređenog. Pre toga on je nastojao da podiže optužnice i u tome je osujećen. Da li je to tačno?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. On je imao puna ovlašćenja da podiže optužnice. Niko ga u tome nije mogao sprečavati, niti ga je sprečio. Niko. Taj ne postoji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I on je uputio pritužbu protiv vas, odnosno protiv sudija i drugih ljudi u vojnom sudu i komande vojnog okruga. On je 13. juna 2001. godine uputio pritužbu i u toj pritužbi izneo da je osujećen u svom radu, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, on nije osujećen u svom radu i u to vreme, kad podnosi tu pritužbu ... To je sasvim drugo pitanje ...

SUDIJA ROBINSON: Ne generale. Pitanje koje vam je postavljeno je da li je on uputio pritužbu protiv vas?

SVEDOK GOJOVIĆ: Pritužbu protiv mene, ja ne znam da li je uputio ikome i nije imao razloga da protiv mene upućuje pritužbu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on uputio pritužbu protiv neidentifikovanih sudija vojnog suda i Komande Vojnog okruga u Prištini i pripadnika vojske, vojne bezbednosti i vojne policije pri toj Komandi? Da li je on uputio takvu pritužbu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ... Ja ne znam da li je on uputio jer to je u ingerenciji tužioca, ako je uputio. On može tužiocu da pošalje, dakle, Vrhovnom vojnom tužiocu. Da li je uputio, ovaj, takvu pritužbu, ja ne znam. Meni ... Ja o tome nisam obavešten. Ja sam tada već bio načelnik Pravne uprave u Ministarstvu odbrane. Nisam više bio u Generalštabu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Samo je protiv njega, molim vas, samo je protiv njega pokrenut krivični postupak, zbog tog konflikta i on je, možda, u tom postupku protiv njega koji je vođen, dakle, njegov tužilac pretpostavljeni je pokrenuo krivični postupak zbog tog konflikta sa zamenikom, koji nema veze sa poslom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vreme je za pauzu. Koliko vam još vremena treba?

TUŽILAC NAJS: Nadao sam se da ću da završim tokom jedne sednice i to bi bilo 50 posto vremena potrošenog na glavno ispitivanje, međutim, stvari su išle nešto sporije i to, čini mi se, ne samo zbog mojih grešaka. Mislim da moram da izvršim selekciju stvari koje su mi preostale. Ima ih još dosta. Nastojću da završim za pola sata, ali ne obećavam.

SUDIJA ROBINSON: Dobro. To će vas dovesti do 55 posto vremena koje je iskorišćeno za glavno ispitivanje. Idemo sada na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale, pre nego što se vratimo na istorijat vaših odnosa sa potpukovnikom Đorovićem, a to ćemo da obradimo hronološki, prvo nekoliko detalja, tačnije ispravki koji se tiču vaših dosadašnjih odgovora. Prvo, kada je reč o UNMIK-u, njegova pravna ovlašćenja obuhvataju samo teritoriju Kosova. UNMIK nikad nije imao jurisdikciju da istražuje krivična dela etničkog čišćenja koja su počinili srpski vojnici koji borave u Srbiji, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Smatram da ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema tome, sugestija da UNMIK ne bi želeo da sarađuje i izađe u susret legitimnom zahtevu Srbije da joj se pruži pomoć u istraživanju je besmislena sugestija. UNMIK bi sigurno želeo da sarađuje da im je neko takav zahtev uputio.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam odgovorio da tužioci u tom pravcu našli su da nema elemenata za pokretanje krivičnog postupka po pitanju etničkog čišćenja, jer njega nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo dalje, ako je to vaš odgovor. Imam ovde dokumente. Ne želim sada da ih stavljam na grafoskop jer će nam to oduzeti vremena, osim ako to ne bude apsolutno nužno. Da li prihvatate da je 2001. godine jedan sud u Nišu, koji je postupao u postupku za silovanje počinjeno na Kosovu tokom sukoba, bio u mogućnosti da pozove svedoke sa Kosova, to jest žrtve navodnog silovanja? Da li prihvatate da je takav nivo saradnje bio moguć?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: O kojem sudu govorite? Vojnom ili civilnom?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je predmet koji je započet u vojnom sudu. Možda je kasnije prenet na civilni sud. Ali, bez obzira na to, da li prihvatate tvrdnju da ne bi bilo nikavih poteškoća da se

obezbedi dolazak svedoka sa Kosova u Niš 2001. godine?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja imam podatak upravo kad je u pitanju vojni sud. Upućena je zamolnica UNMIK-u, odgovor nije došao. U dva slučaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, onda ću da vam dam ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U pitanju silovanja. Upravo kad je u pitanju silovanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda ću sada da vam dam dokument. Molim da se ne stavlja na grafoskop zbog zaštite žrtve silovanja. Pogledajte, molim vas, ovu izjavu. Recite mi da li vi tvrdite, možda, da je to jedno od imena u vezi s kojim je UNMIK-u upućena zamolnica, koja je odbijena? Kopije mogu da dam i sudijama, međutim, možda će svedok da prihvati moju tvrdnju? Da li je to onaj predmet za koji vi kažete da je zahtev za pomoć odbijen?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja pokušavam da identifikujem lica ovde, sa ovim podacima, ako je to ovde, u ova dva slučaja. Onda bi to moglo, ali ne vidim da se poklapaju imena. Moguće, nije isključeno, ali, kažem, ovde po ... Ne vidim da se poklapaju ova imena iz ove izjave ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da svedoku pokaže imena optuženih, ovde. Ne bi trebalo da poveća količinu dokumenta, ukoliko to može da se izbegne. Da li je to isti ili neki drugi slučaj?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je ovo. Ako je to po ovoj optužnici, onda je u redu. Onda je u redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ne moramo sada Sud da opterećujemo sa tim papirima. Vi, znači, prihvatate da je tom prilikom, 2001. godine, postojala mogućnost dovođenja svedoka sa Kosova u Srbiju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pravna jeste, a da li je postojala

faktička ņ nije, jer znam da su slate zamolnice i da odgovora u jedno vreme nije bilo, a za kasnije, nisam proveravao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Molim da mi se ti dokumenti vrate. Oni i dalje stoje na raspolaganju Sudu, optuženom i braniocima, ukoliko to žele. Ali, kao što sam rekao, ne želim da se spis opterećuje time. Sledaća stvar, da li je to tačno da, kada je reč o teškim zločinima koji se mogu teretiti kao ratni zločini, koji su se odigrali tokom sukoba, da su presude donešene samo za Ivana Nikolića, Dragišu Petrovića i Mančića? Tri predmeta.

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Tako bi proizlazilo sa ovim podacima koje ja imam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, a čovek sa najvišim činom koji je osuđen bio je kapetan, po činu.

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Kapetan I klase i major. Mančić je bio major.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nema pukovnika, nema generala. Niko od njih nije ni istraživan, a kamoli optužen.

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Pa nisu .. Nije bilo dokaza da su oni počinili neko delo, ti činovi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ovi koje smo pogledali, za njih ne možemo da kažemo šta je dovelo do pokretanja istraga u tim konkretnim slučajevima, zato što ovde nemamo odgovarajuće dokumente.

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Pa dovelo je njihovo protivpravno postupanje. Dakle, to je suština ako hoćemo ... A vi hoćete koje je konkretno lice prijavilo. To se mora videti u predmetu ... Da se pogleda predmet.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ovde doneli mnogo materijala, tabulatori od 1 do 16. Sav taj materijal pokazuje da je postojao sistem uputstva, smernice, čiji je cilj bio da se osigura poštovanje ratnog prava i pravilno funkcionisanje vojno-pravosudnog sistema. Da li

vam je poznat iskaz svedoka u ovom predmetu ovde, generala Pitera de la Billjera (Peter de la Billiere), koji je izrazio svoje čuđenje nad činjenicom da postoji toliko mnogo takvog materijala? Da li vam je poznat njegov iskaz?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je rekao da ga čudi da su naređanja o tome tako često morala da se ponavljaju i da ih je bilo mnogo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: O kojim naređenjima on govori? Ja sam ovde govorio samo o dva naređenja i jedan potsetnik. To nije naređenje. Samo dva naređenja sa nivoa štaba Vrhovne komande, sasvim dovoljno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, on je to rekao u svom svedočenju. Vi, isto tako, sigurno znate da je 2001. godine objavljena knjiga pod naslovom "Primena pravila međunarodnog prava u oružanom sukobu" (Application of Rules of the International Law of Armed Conflicts)? To uvršteno u spis u ovom predmetu. Poznato vam je da je ta knjiga objavljena?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ta knjiga objavljena zato da bi je pročitao Međunarodni sud u Hagu (The Hague), zato što u njoj piše kako se Vojska Jugoslavije dobro ponašala?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam šta je autor te knjige i izdavač imao u vidu, osim da prezentira šta je rađeno dole, od strane nižih komandi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A onda kada je Tužilaštvo razgovaralo sa generalom Pavkovićem, opet smo dobili veliku količinu materijala koji je pokazivao da se Vojska Jugoslavije dolično ponašala. Da li ste vi učestvovali u pripremi materijala koji je predat za Pavkovića?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, ja vam kažem da je od samog početka sukoba bilo dobro poznato da je potrebno da se stvori utisak da se rat vodio u skladu sa pravnim propisima i da su oni, koji su kršili pravne propise, bili kažnjavani. To je tvrdnja koju vam ja iznosim.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je postupano. Postupano je da se pridržava pravila međunarodnog ratnog prava, a da se prekršiocu krivično gone. I to je rađeno. Tamo gde su tužioci imali prijavu i saznali za kršenje međunarodnog ratnog prava, oni su preduzimali krivično gonjenje protiv izvršilaca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ja ću da zaokružim tu moju tvrdnju pre nego što pogledamo još nekoliko dokumenta, na sledeći način. Neverovatno mali broj presuda, činjenica da niko od viših činova nije osuđen osim ovog majora i kapetana, činjenica da nije pokrenuta nijedna istraga protiv ijednog generala, činjenica da nije pokrenuta istraga o etničkom čišćenju, bez obzira na ogroman broj navoda koji su o tome iznešeni, je strašan propust vojske i vi to dobro znate.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, to nije propust vojske i vi hoćete uporno da me ubedite da ja nešto znam što ne postoji. Ne možete znati nešto o nečemu što ne postoji. Da je neki general naredio da se čine ratni zločini, on bi sigurno krivično odgovarao. Takvog nema. Pa ne mislite valjda da će generali i komandanti brigada to da naredi. Otkud vam ta uopšte mogućnost da tako nešto pomislite, a ne da tvrdite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prošle nedelje smo videli pri kraju tabulatora 18 da je započeta istraga protiv nepoznatih počinitelja za leševe pronađene u Izbici (Izbice). Možete li da nam objasnite kako je došlo do toga da je jedna jedinica u prolazu videla nešto i to počela da istražuje? Recite nam, ukoliko je vama poznato, da li su jedinice Vojske Jugoslavije prve stigle na lice mesta?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ... Iz ovog podatka o kojem govori ovaj komandant jedinice, gde je to navedeno, proizlazi da je tada

ta jedinica, kada je došla, zatekla sveže grobove, dakle, puno njih i normalno da mu je to bilo sumnjivo i obavestio je tužioca koji je zatražio da se u tom pogledu preduzmu mere ekshumacije. I to je urađeno. Da li je pre toga neka jedinica tu boravila ili nije, ja taj podatak nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, dokument koji sada imamo na raspolaganju. Nismo ga imali na raspolaganju kada smo izvodili dokaze u vezi sa kosovskim segmentom ove optužnice. Mislim da postoji samo na engleskom. Želim da vam pročitam jedan pasus. Taj dokument ne postoji na srpskom. Postoji samo na engleskom jeziku. Časni Sude, nismo ovde doneli, naravno, ceo izveštaj. On vam stoji na raspolaganju, ako neko želi da ga pogleda, međutim, ovde nas on samo zanima iz jednog razloga. Molim da se prva strana stavi na grafoskop. Ovo je izveštaj o aktivnostima od 2002. do 2004. godine, Kancelarije za nestala lica i forenziku (Office of Missing Persons and Forensics) UNMIK-a. Na drugoj strani vidimo sadržaj, a na trećoj strani stoji nešto što ću da vam pročitam. U izveštaju UNMIK-a piše sledeće, paragraf u sredini strane: "Do sada su posmrtni ostaci pronađeni u masovnim grobnicama u Srbiji povezani sa poznatim događajima. Svaka grobnica povezana je sa jednim konkretnim događajem. Na primer, leševi ekshumirani sa lokaliteta Batajnica II su leševi onih ljudi koji su nestali u Mejama (Meja). Leševi ekshumirani u Petrovom Selu su leševi ljudi iz masakra u Izbici". Dakle, u ovom trenutku, to je jedini materijal na koji možemo da se oslonimo. Objasnite nam, molim vas, ako je Vojska Jugoslavije bila tamo i ako je vaš pravosudni sistem sprovodio istrage o više grobova pronađenih kod Izbice, kako je došlo do toga da su leševi odande prebačeni u Petrovo Selo u Srbiji, kako bi bili sakriveni?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa to morate pitati onoga ko je to radio, ko je sakrivao. Ja vam na to ne mogu dati odgovor. Kako je moglo doći ako je ovaj podatak tačan? Ako je ovaj podatak tačan. Sumnjam u to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale, nemoguće je da pravilno vođe-

na istraga o masovnom zločinu, u slučaju kad je na pravilan način sačuvano mesto događaja, može da se dogodi da se neki od tih leševa prebace na neku drugu teritoriju.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ekshumacija je izvršena, prema podacima kojima ja raspolazem, početkom ... Dakle kraj maja, početak juna. Otkriveno je 29 maja, dakle prijavljeno. Od 29. maja, dok se to organizovalo, dakle to je početak juna, još je trajala agresija. Preduzete su one radnje koje su se tada mogle preduzeti. Dalji tok postupka, dalji tok postupka ostao je, dakle, u nadležnosti tužioca protiv ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale, to je bilo dok ste se vi nalazili na vrhu sistema i ja bih želeo da nam vi sada kažete kako se, zaboga, moglo dogoditi da se leševi u jednoj pravilno vođenoj krivičnoj istrazi i istražnom postupku, u kojem učestvuju tužioci i istražne sudije, mogu negde da se odvedu i sakriju? Recite nam.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, molim vas, nakon sahranjivanja i nakon preduzete radnje koja je preduzeta i šta je pronađeno, to je konstatovano. To je konstatovano, dakle 144 grobna mesta i izvršena je 101 ekshumacija. I sa tim se taj deo posla ... Ti organi u to vreme su završili. Šta se kasnije dešavalo i da li se uopšte dešavalo i na koji način, ja vam na to ne mogu odgovoriti, jer nemam saznanja, nemam podatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste bili član komisije kojom je predsedavao Terzić, a koja je obrađivala zahteve za dokumente koje je Tužilaštvo ovoga Suda uputilo Vojsci Jugoslavije, preko Nacionalnog saveta za saradnju. Recite nam koji dokumenti postoje i koji govore o transportu leševa sa Kosova do Batajnice i do Petrovog Sela, zato jer niko ne osporava činjenice da su ti leševi prebačeni na te lokacije? Koji dokumenti postoje o tome?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dokumenti da li su prebacivani, mi uopšte nismo imali. dakle, ta Komisija i u Generalštabu i u njihovoj arhivi, takvih podataka nema. A onaj ko ih je tamo sakrio, njega pitajte. Verovatno on i zna. Onaj ko ih je i pronašao, taj i zna kako su

došli tu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, recite nam ko je to, onda, sakrio? Vi to morate da znate. Vi ste bili u samom centru pravosudnog života Vojske Jugoslavije. Ko je premestio te leševe?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, vi imputirate, dakle, kroz moje svedočenje da bi to trebalo da bude neko iz Vojske Jugoslavije. Iz Vojske Jugoslavije nije niko. Takvih podataka nema, jer da igde postoji takav podatak, do njega bi se došlo. Bar ova Komisija ili tužioci ... Vojni tužioci. Prema tome, ako je bilo prebacivanja, to je mimo sistema Vojske Jugoslavije. I to je prebacivanje bez ikakvog smisla.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, idemo dalje jer nemamo puno vremena. Vi ste podigli optužbe koje su dovele do neke tri ili četiri osuđujuće presude. Možda pet, šest, ali ne više od toga. Da vidimo sada čemu ste vi posvetili svoje vreme. Evo, imamo dokument koji je objavila Nataša Kandić, osoba koja vodi jednu nevladinu organizaciju u Beogradu. Dokument je objavljen 12. i 13. avgusta 2000. godine. Sada ga nakratko pogledajte, a kasnije, ako želite, možete detaljno da ga pročitate. Ona ovde iznosi ozbiljne navode o pon-ašanju Vojske Jugoslavije tokom sukoba, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Navodi ona ovde svega i svačega.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, onda, šta je to 2000. godine bilo tako ozbiljno da ste se vi osetili dužnim da nju optužite za izvesno krivično delo zato što je kritikovala vojsku, a vi i vaši ljudi, u isto vreme, niste mogli da istražujete etničko čišćenje? Šta je to ona uradila tako teško i ozbiljno da ste vi morali nju krivično da gonite?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja je nisam krivično gonio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Niste?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Zašto bih je ja krivično gonio? Krivično može da je goni tužilac, a ne ja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo, onda, kratko kako je išla hronologija događaja. Sledeći dokument je odgovor vojske. Tačno je, zar ne, da je vojska odgovorila?

SVEDOK GOJIVIĆ – ODGOVOR: U to vreme ja sam bio na godišnjem odmoru kad je ovo ... O čemu Nataša priča ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pogledajte, onda, šta ovde piše: "Gospođa Kandić iznosi preuranjene i teške optužbe". Ona je na to odgovorila 21. avgusta. Dakle, naslov odgovora je bio "Gospođa Kandić optužuje teško, unapred i bez dokaza". Pogledajmo sada kako je ona na to odgovorila 21. avgusta. Usredsredićemo se sada na ovo. Dakle, imamo Natašu Kandić, izvršnog direktora Fonda za humanitarno pravo. Molim da se ovo stavi na grafoskop, 21. avgust. Između ostalog, ona negde pri dnu strane govori o tome kako Vojska Jugoslavije odgovara tajnim suđenjima. Ona tvrdi da ona neće da čuti o strahotama generala koji su poslali mlade regrute da vide ono šta su videli na Kosovu. Pri dnu stranice kaže kako je videla albanska sela koja su opkolili tenkovi, kako je videla granatiranja, kako je videla hiljade ljudi u kolonama na putevima kako napuštaju svoje domove. Dakle, ovo je jedna Srпкиnja iz Beograda koja se usudila da prkosi vojsci, zar ne, generale Gojoviću?

SVEDOK GOJIVIĆ – ODGOVOR: Ja o Nataši Kandić i njenim argumentima imam sasvim drugo mišljenje. Pre svega, Nataša Kandić iza sebe nema nikakve institucije naučnog karaktera koje bi utvrđivale pravno valjane argumente. Njena opservacija i zapažanja, preko sredstava javnog informisanja ili, ne znam, odlaska na lice mesta ... I ona sve vidi i sve čuje. To je njen, njen smisao zapažanja. Da li to ima ikakav ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Pogledajmo prvo šta je ona javno rekla, kad je shvatila da se suprostavlja celoj Vojski Jugoslavije: "Razgovarala sam sa ljudima koji su bili u Izbici 26. marta" i onda dalje nešto govori i zatim okrenite stranu kad govori o nekome čiji je sin ubijen, kaže: "10.000 civila granatama su naterani da napuste polje u Izbici i krenu za Albaniju".

I onda u sledećem paragrafu, generale Gojoviću, kaže: "Gospodo u Generalštabu, ovo su činjenice o zbivanjima na Kosovu: Izbica, Bela Crkva (Bellacerke), Čuška (Qyshk), Vučitrn (Vushtri) i u mnogim drugim mestima" i zatim ona kaže: "Ja sam kriva jer ničim nisam mogla te zločine da sprečim, a vi mi prebacujete to što ne hvalim Vojsku Jugoslavije". Da vidimo sada šta je onda vojska odgovorila Nataši Kandić na to. Generale Gojoviću, čak i ako ste bili na godišnjem odmoru, sada ćemo da pogledamo dokument koji vi sigurno znate, zato jer ste ga potpisali. Dok čekamo da dobijemo dokument, recite, da li vi kažete da je Srbija i Crna Gora mesto gde je postojala sloboda govora?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ovo je rešenje koje ste vi potpisali 26. septembra 2000. godine. Molim da se engleska verzija stavi na grafoskop: "Pokreće se disciplinski postupak protiv Đorović, Goluba, Lakića, potpukovnika na službi u Pravnoj upravi saveznog Ministarstva odbrane", zatim sledeći paragraf: "Zbog postojanja osnovane sumnje da potpukovnik na službi u Pravnoj upravi saveznog Ministarstva odbrane dana 1. septembra 2000. godine, kada mu je pukovnik Milovan Mihajlović koji je zamenjivao načelnika Pravne uprave saveznog Ministrstva odbrane zbog njegove odsutnosti, kao pretpostavljeni u službi naredio da na osnovu dostavljenog materijala iz Generalštaba Vojske Jugoslavije sačini nacrt krivične prekršajne prijave protiv Nataše Kandić, direktora Fonda za humanitarno pravo iz Beograda, za odgovarajuća krivična dela i prekršaj koji proizilaze iz njenog intervjua objavljenog u listu "Danasi", za dane 12.-13. avgusta 2000. godine. Nije izvršio dobijeno naređenje, kako je to bio dužan da učini, već je umesto toga sačinio službenu zabeležku u kojoj je, između ostalog, naveo "Većinu njenih, Natašinih, stavova smatram sasvim opravdanim i sasvim ih delim sa njom, to jest, o tim stavovima mislim kao i ona"-zaustavimo se sada ovde. To je, znači, onaj čovek koji se nalazio na Kosovu kao deo vaše grupe i on se poistovećuje sa pogledima Nataše Kandić. Potsetiteme, molim vas, ponovo, postoji li sloboda

govora u Srbiji i Crnoj Gori?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, ovo nije sloboda govora. Ovo su iznošenje netačnih vesti. Nataša Kandić je iznela netačne vesti, bez argumenata. I njoj iz Generalštaba odgovaraju da ponudi argumente, a ne priče. To je jedno. Drugo, ovde kad pominjete ovde ovoga potpukovnika, on je dobio naređenje, dakle dat mu je zadatak da sačini nacrt, samo tehničku obradu, samo tehničku obradu. Ništa više. Nacrt prijave nadležnom tužiocu i prekršajni postupak. Samo nacrt, a onda će nadležni starešina da to dalje procesuiru. Hoće li je podneti ili neće, to je drugo pitanje. Prema tome, nije bilo Đoroviću dato da on ocenjuje ima li ili nema. To je službenik koji treba da izvrši naređenje. Svako naređenje koje se ne izvrši u službi, podleže odgovornosti. Na tome je zasnovana svaka vojska u svakoj državi. I ovo dovoditi u taj kontekst je neumesno, pred ovaj Sud, neumesno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatite me, generale Gojoviću, zbog čega vam postavljam ovo pitanje. Molim vas da prvo potvrdite da li se tu nalazi vaš potpis. Dakle, to jeste vaš potpis?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To ja ne osporavam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kontekst je sledeći. Vi i oni koji su s vama radili ste radili sve kako biste učtkali Natašu Kandić i potpukovnika Đorovića, koji su bili spremni da kažu istinu i da se pokrene istraga o ljudima kako bi se saznalo šta se radi, kako biste odbranili vojsku i to, upravo, radite i danas ovde.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Đorović je imao mogućnost, kad je bio tužilac, da pokreće postupke, a ne kada je protiv njega pokrenut krivični postupak zbog ponašanja i postupaka koji su nedolični i nespojivi sa oficirima, a ne još kao sa tužiocem, onda pokušava na taj način da sebe brani, pa traži kod Nataše Kandić pomoć. Kao kad bi neko zbog teške bolesti otišao kod viračare da mu pomogne nešto u lečenju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je, takođe, imao hrabrosti da osporava

nešto u vezi s vama. Pogledajmo sledeći dokument od 7. novembra 2000. godine. Dakle, to je ovaj naredni dokument. On je podneo krivičnu prijavu protiv vas, protiv general- majora Radomira Gojovića. Nemam vremena da detaljno pogledam ovaj dokument i ova krivična prijava se ticala toga da ste vi svima u vašem odelenju naložili da glasaju za ovog optuženog. On je imao hrabrosti da podnese tu prijavu protiv vas, po toj osnovi, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: On je podnosio protiv mnogih ljudi krivične prijave, ali sve su odbačene. Zašto nije preuzeo on, kao oštećeni, gonjenje? Nije preuzeo on gonjenje, a imao je mogućnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju, pogledajmo i ovaj dokument, molim vas. Dokument od 13. juna 2001. godine. Radi se o veoma obimnom dokumentu. Nemamo vremena da ga detaljno pogledamo, ali vi ste sigurno upoznati s ovim dokumentom. Već sam spominjao ovaj dokument danas pre podne, a sada ga smeštam u hronološki redosled. On je podneo krivičnu prijavu protiv neidentifikovanih sudija Vojnog suda i to zbog toga što se na adekvatan način nije postupalo sa spisima. Da li se sećate ove krivične prijave?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ja za to, ali, inače, to je njegovo ponašanje koje ga svrstava u red ocene sposobnosti za vojsku i on treba da se ... On ima taj manir ponašanja da protiv svih podnosi prijave, a kad je on u poziciji da ima ovlašćenja, on to ne čini, svoja lična, nego protiv drugih podnosi. Protiv kojih sudija? Što nije imenovao te sudije? Sve ih zna. Nego zamajava javnost samo i Natašu Kandić, što je njoj dao ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, on se nije ustezao da vas imenuje. On je imao dovoljno hrabrosti da vas imenuje, zar ne? I da se suprotstavi vojsci.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: A što nije onda preuzeo krivično gonjenje kad je tužilac odbacio krivičnu prijavu? On ima pravo po zakonu da ako je oštećen, da preuzme i da se neposredno ponaša kao tužilac protiv mene. U to ... To se nije usudio, a imao je pravo i

mogućnost. Ali pred sudom treba izneti dokaze. Radi toga on ne sme da izađe, a pisanija ... A upravo ta njegova pisanija govori o pravu o kome vi kažete da nije bilo ... I da podnosi prijave i da iznosi u javnost i sve i niko ga za to nije gonio. Ali tamo kada nije izvršio naređenje, onda, normalno, treba da se pokrene postupak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, hteo bih da vam skrenem pažnju na relevantne delove ponašanja Đorovića. Veliki broj ljudi koji je upravljao pravosudnim sistemom na Kosovu tokom sukoba, bili su, u stvari, rezervisti i mnogi od njih nisu imali njegovo iskustvo i ono šta vam ja tvrdim jeste da je za njih bilo veoma teško i da je bila potrebna velika hrabrost kako bi sproveli krivične prijave i optužili pojedince, ukoliko su organi vlasti bili protiv toga. I zbog toga su oni razlozi koji su navedeni u tabulatorima 17 i 18 na tako klimavim nogama. Da li se slažete s tim?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne slažem se. To nije tačno i ta vaša ocena je potpuno pogrešna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Konačno u vezi sa pitanjem koga ste vi bili spremni da krivično gonite ... Da li se sećate novinara Miroslava Filipovića?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ko je taj. Nešto je bilo preko štampe. Nisam to pretio. Kad su novinari u pitanju, uopšte me to ne interesuje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Radi se o novinaru koji je krivično gonjen zbog stvari koje je rekao, a koje se nisu dopadale vojsci.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li su se dopadale ili se nisu dopadale. To je stvar tužioca, nije stvar vojske. Tužilaštvo nije u sastavu vojske. Ono je u sastavu ministarstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna mala tehnička vežba pa ću da završim, časni Sude. Ne predlažem da ovo nužno postane dokazni predmet, ali bih hteo da sa ovim svedokom ukratko prođem čitavu proceduru, sve one napore koje smo mi uložili kako bismo došli do

određenih dokumenata, tako da ću mu postaviti nekoliko pitanja o dostavi tih dokumenata. Na žalost, ovaj dokument još uvek nije preveden na BHS. Radi se jednostavno o *aid-memoire*. Generale Gojoviću, vi ste se već time bavili, mislim ne memoare za pomoć i za dostavljanje dokumenata i potvrdićete da je u maju mesecu 2000. godine poslat zahtev kako bi se dostavili dokumenti u vezi sa svim istragama i krivičnim gonjenjima pred vojnim sudovima, bilo protiv vojnih lica ili civila. Da li se sećate tog zahteva?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se tog zahteva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Novembra 2001. godine takođe je poslat jedan zahtev u vezi sa dostavom dokumenata u vezi sa Račkom. Da li se sećate tog zahteva?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Taj zahtev nije bio prema nama usmeren. Vraćen je prema nadležnom organu, jer tih podataka kod vojske nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate da je u julu 2002. godine predloženo samo osam spisa. Dakle jula 2002. godine da je predloženo samo osam spisa, kad kažem osam spisa, neki su se spisi sastojali samo od jedne strane, a neki su se odnosili i na Račak. Da li se sećate dostavljanja tih dokumenata?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dužan sam da vam odgovorim. Kad ste tražili spise svih krivičnih postupaka, ne znam da li ste vi bili ili gospođa Karla del Ponte (Carla del Ponte), zatražena je tehnička pomoć, jer sudovi nisu tehnički mogli, nisu imali tehničkih sredstava da izvrše kopiranje svih tih predmeta, da bi vam se mogla dostaviti kopija tih predmeta. Zatražena je tehnička pomoć da se to obradi. Ta tehnička pomoć nije stigla i zbog tih razloga ti vam spisi predmeta nisu mogli biti dostavljeni. Dakle, to je jedini razlog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Napori su se nastavili. Poslat je zahtev 2002. godine. Tražila se dokumentacija protiv pripadnika Vojske Jugoslavije u vezi sa istragom o seksualnom zlostavljanju, da su oni to, navodno, počinili. Da li se toga sećate?

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Dostavljeni su podaci. O tome su dostavljeni, ovi koji postoje u ovom pregledu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim, u oktobru mesecu 2002. godine poslat je još jedan zahtev za pomoć i to u vezi sa sudskim dokumentima vezano za presudu koja se ticala Mančića, Radivojevića, Tešića i Seregija. Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Tada nije bila presuda vezana za Mančića. Za Mančića je doneta kasnije presuda. A vezano je, opet, zbog tehničke nemogućnosti. Tražena je tehnička pomoć koja nam nije dostavljena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tehnički problemi. U redu. Zatim 4. novembra održan je sastanak sa gospođom Tromp (Tromp) i gospodinom Trejnor (Treanor). Između ostalog, vi ste objasnili da tabulator 18, koji je drugačije opisan, postoji i da, ukoliko ga želimo, treba da podnesemo zahtev. Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Sećam se razgovora. Nisam razumeo o kom govorite, tabulatoru. Nisam to razumeo, a sećam se tog sastanka i razgovarali smo. Tada je bila reč, opet, o toj tehničkoj pomoći. Bila je obećana tehnička pomoć, ali nije stigla. Iz tehničkih razloga sudovi nisu mogli da izvrše kopiranje i da bi se to moglo kompletirati i dostaviti, a to bi sa zadovoljstvom bilo učinjeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekao sam novembar, a mislio sam na decembar. Prelazimo sad na 2003. godinu. 14. aprila vam je bilo postavljeno pitanje da li je to u suštini sve što imate vezano za spise vojnih sudova, a odgovor smo dobili 11. septembra u vezi sa tim i to su dokumenti u vezi sa tabulatorom 18, dokument 1 i ostali dokumenti koji se, takođe, navode ovde. Ali, u svakom slučaju, tu nije bilo puno dodatnog materijala u smislu sudskih spisa. Da li se sećate toga?

SVEDOK GOJVIĆ – ODGOVOR: Ja više ... Već 11. septembra nisam bio u toj komisiji. Ta je komisija rasformirana i tada je nastalo prob-

lema u odnosima sa zahtevima iz ovog Tribunala. Više ta komisija nije radila od početka aprila meseca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Ministar Tadić je rasformirao komisiju, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to zbog toga što se neprikladno pon-ašala, što je, u stvari, sprečavala rad Tužilaštva. To su bile osnove.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Osnovna poenta je bila da spreči da se ne bi neki dokaz dostavio predsedniku Miloševiću, za njegovu odbranu, a ne da bi se sprečio rad Tužilaštva. Naprotiv, rad Tužilaštva je unapređen radom te komisije, ali je nastojano da se spreči dostavljanje dokaza Odbrani. I zbog toga je rasformirao min-istar Tadić, po mom viđenju. Jer drugog razloga nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da bude jasno sledeće, a to je da je Tužilaštvo uložilo sve napore kako bi dobilo originalne dokumente i sav materijal, a ono što smo dobili jeste nekoliko ovih dokumenata koji se ovde danas nalaze. Drugi dokumenti nisu bili dostavljeni. Vaš odgovor je bio da drugi dokumenti nisu dostavljeni iz tehničkih razloga, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Kad je reč o originalnim dokumentima, vi znate da se originalni dokumenti ni iz jedne arhive ne daju. Dakle, samo se mogu kopirati. Samo se mogu kopirati, a u tom pogledu one ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Kopije originala. Dakle mi smo uložili sve napore kako bismo dobili kopije originalnih dokumenata vezano za krivično gonjenje i jedino što smo dobili su ovi dokumenti pod tabulatorima 17 i 18 i još nekoliko drugih spisa koji se nalaze u ovom dokumentu, koji sam predočio sudijama. Dakle, to je sve što smo uspeli od vas da dobijemo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: A zašto niste pružili tehničku pomoć pa da dobijete sve ostalo što ste tražili? Prema tome, niste

uložili sve napore koji su vam stajali na raspolaganju. Tehnički napor niste uložili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam koji je bio zvanični razlog gospodina Tadića, šta je on naveo kao zvaničan razlog raspuštanja vaše komisije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije naveo nijedan zvanični razlog, prethodno je samo usledilo, a to je tipično ponašanje, u novinama nekoliko tekstova kako neka misteriozna komisija, a koja je bila verifikovana, priprema odbranu Slobodanu Miloševiću. Na osnovu tih napisa, Tadić je rasformirao tu komisiju, bez ikvog obrazloženja. To mu je bio prvi akt koji je potpisao kao ministar odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju, dok je Komisija postojala, vi ste se bavili svim tim zahtevima. Postoji jedan organ, telo koje se zove "Zajednička komanda", zar ne? Da li je postojao neki takav organ?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Treba da odgovorim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam se sa tim pojmom susreo upravo iz ... Jedan dokument koji je u radu te Komisije došao je jedan papir, mislim na stranicu i po ili dve stranice, gde je bilo gore zaglavlje "zajednička komanda" zaista, ali broj upisa ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak jedan. Mi možemo da pogledamo sve te dokumente, ali nam za to treba puno vremena. Samo potvrdite, dakle, tokom trajanja sukoba na Kosovu, između marta i juna 1999. godine, postojalo je jedno telo koje je upravljao stvarima za Srbiju i Crnu Goru i to je bila zajednička komanda, zato što su tu bili predstavnici civilnih vlasti, na primer Šainović i, takođe, predstavnici vojske, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja za to nisam znao jer ja nisam u tom sistemu komandovanja, ali sam naišao na taj jedan papir, kasnije u radu komisije. Bilo je i mi smo se iščuđavali. To je neki nacrt bio nekog naređenja, bez potpisa, bez pečata. Dakle, to je jedini podatak

do koga sam ja došao i saznao da eventualno ima neko telo sa takvim nazivom. Ne vidim u čemu je to ... Da je i postojalo neko

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak jedan. Vi ste bili zaduženi za vojni pravosudni sistem. Recite nam, molim vas, kako je tekao sukob i gde možemo da pronađemo dokumentaciju o tome? Svi naši naponi do sada nisu urodili plodom. Dakle, kako je taj sukob tekao?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: O kom sukobu govorite? Koji sukob imate u vidu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na NATO napade. Dakle, ko je odlučivao o svemu tome? Ko je raspoređivao vojsku? Ko je donosio odluke o civilima? To je bila zajednička komanda, zar ne? Pa, generale, to vam je sigurno poznato.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ma vi tu mnoge stvari brkate. Prema tome, sva naređenja, sve komande išle su iz štaba Vrhovne komande. I to je sistem komandovanja koji je funkcionisao. Prema tome, zajednička komanda, ako je bilo neko zajedničko telo, to je samo za usaglašavanje odnosa na relaciji, jer je dole bilo i organa unutrašnjih poslova, organa Civilne zaštite, pa neko mora da usaglašava to dole, da usaglašava te njihove međusobne akcije, saradnja, sadejstva i tako dalje. Dakle, mora neko. A, inače, vojska je funkcionisala po principu subordinacije od Vrhovne komande do najniže jedinice dole. A taj pobočni deo ako je bio verovatno i to nije ništa novo. Normalno da se civilni organi moraju usaglašavati, treba živeti dole, treba snabdevati dole, sve te jedinice, sve te ljude koji su bili. Prema tome, normalno da se neko mora sa tim baviti. E sad, da li je taj termin adekvatan pa vas zbunjuje to "zajednička komanda" to je drugo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemam vremena. Pomozite mi u vezi sa sledećim: videli smo mnogo dokaza o tome da je Vojska Jugoslavije bila raspoređena i da je, u stvari, izvodila kosovske Albance iz njihove zemlje ka Makedoniji i Albaniji (Albania). Vi ste se bavili svim zahtevima koje je Tužilaštvo upućivalo vama, dok ste bili član te

komisije. Recite nam gde možemo da nađemo dokumente u kojima ćemo videti objašnjenje za razmeštaj vojske i objašnjenje za ono šta su oni radili, budući da to nas zanima?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Svaka akcija vojske, svaki pokret vojske za sebe, sledi naređenje nadležnog starešine. Tih naređenja ima u naređenjima, prema tome, nećete valjda da kažete da naređenja nisu mogla da raspoređuju vojsku na svojoj teritoriji da se brani od terorističkih napada i napada NATO snaga koje su podržavale i bile artiljerijska i avio podrška terorističkim snagama. To je jedini slučaj u svetu gde to imamo u istoriji ratovanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Niste imali nikavih poteškoća da dostavite 8.000 dokumenata koji su se ticali krivičnih dela koje je počinila OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves)? Tu nije bilo nikavih tehničkih poteškoća u vezi sa dostavom 8.000 strana, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova je sasvim odvojena institucija i organizacija, republička Vlada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, tako. U redu. Oni su efikasniji od vas?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Moguće, moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Moguće da su efikasniji u odnosu na vaše zahteve, nego mi, jer imali su tehničke mogućnosti za to, verovatno i drugu podršku. Mi takvu podršku nismo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ako ne prihvatate postojanje nečega što se zvalo "zajednička komanda", vama jeste poznat Vrhovni savet odbrane, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je ustavna institucija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje su bile funkcije Vrhovnog saveta odbrane nakon 26. marta 1999. godine, budući da nismo dobili nikakve dokumente o tome? Da li možete da nam pomognete?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa mimo tih dokumenata ja nisam imao uvid u rad Vrhovnog saveta odbrane. Kod mene njihovi akti, naređenja i odluke nisu dolazili.

TUŽILAC NAJS: U redu. Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Gospodine Miloševiću, da li će biti dodatnog ispitivanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da.

SUDIJA ROBINSON: Da li da se pozabavimo dokaznim predmetima?

TUŽILAC NAJS: Da. Zatražio bih da se dokumenti uvrste u dokazni spis, budući da je svedok, sem poslednjeg dokumenta, prihvatio sve dokumente, onakve kakvi jesu. Ovaj poslednji dokument, Krivična prijava Đorovića u vezi sa radom tokom maja 1999. godine, kad je radio kao tužilac, svedok nije prihvatio taj dokument, ali nije negirao da je podneta krivična prijava, tako da tražimo da Pretresno veće razmotri uvrštavanje ovog dokumenta u spis.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA BONONI: Gospodine Najs, vi ste prikazali kao da Pretresno veće pravi problem oko uvrštavanja dokumenata, ali ja mislim da u ovom kontekstu treba da se bude veoma oprezan. Mislim da nije zadovoljavajuć vaš način da jednostavno ponudite sve te dokumente kao nešto što treba da uđe u dokazni spis, a da nam uopšte ne kažete koja je dokazna vrednost ovih pojedinačnih dokumenata, budući da su odgovori generala bili različiti u odnosu na dokumente. Treba da se njima bavimo pojedinačno.

TUŽILAC NAJS: Hteo sam da to uradimo brzo, kako bismo uštedeli na vremenu, ali prvi dokument je dokument od 12. i 13. avgusta. Pretresno veće je shvatilo ...

SUDIJA BONOMI: Samo da nađem taj dokument, molim vas.

TUŽILAC NAJS: Radi se o dokumentu od 12. i 13. avgustaČ to je intervju ...

SUDIJA BONOMI: Intervju. A koja je dokazna vrednost ovog dokumenta?

TUŽILAC NAJS: Dokazna vrednost ovog dokumenta je sledeća: realnost generalovog pristupa i vlasti koju on predstavljao jeste da bi ovakav jedan članak skrenuo pažnju i pokrenuo krivično gonjenje, a nije bilo nikakvih pokušaja da se krivično gone teška krivična dela o kojima se javno izveštavalo. I onda to, u stvari, pokreće redosled ovih drugih dokumenata. Onda imamo odgovor vojske, to je sledeći dokument. Dakle, to je onaj dokument koji nosi naslov "Gospođa Kandić optužuje teško, unapred i bez dokaza". Zatim imamo odgovor gospođe Kandić od 21. avgusta koji je upućen vojsci. A onda završavamo sa dokumentom da će vojska da tuži Natašu Kandić. Dakle, to je sve na istu temu. A onda imamo dokument od 26. septembra, to je dokument koji je potpisao ovaj svedok i u kome on, u stvari, stavlja svoj potpis vezano za pokretanje krivičnog postupka protiv Đorovića. Radi se o logičnom redosledu i tražim da se svi ovi dokumenti uvrste u dokazni spis. Zaustaviću se pre nego što pređem na sledeći dokument.

SUDIJA BONOMI: Sad mi je jasno zbog čega tražite da se uvrste ovi dokumenti u spis: dakle, samo zbog činjenice da je tako nešto pisano, a i, takođe, zbog činjenice kako je na to odgovarano. Da li je sledeći dokument "Vojno tužilaštvo u Beogradu"? Da li to sledi isti redosled?

TUŽILAC NAJS: Ne, sledeći dokument se tiče nečeg drugog. To je vojni tužilac u Beogradu. To je u vezi krivične prijave Đorovića, a u vezi sa ovim svedokom, dakle, da se od njih tražilo da glasaju za optuženog. A ovo se, naravno, tiče kredibiliteta svedoka.

SUDIJA BONOMI: Da, ali problem je u tome što vi niste pitali svjedoka da li je on to zaista uradio i s toga ovaj dokument nema nikavu dokaznu vrednost.

TUŽILAC NAJS: Onda, uz vašu dozvolu, da li mogu sad da postavim to pitanje. Dakle, to je vrednost ovog dokumenta i tiče se kredibiliteta.

SUDIJA BONOMI: Pa da, ali zavisi da li ima dokaza koji to mogu da potkrepe, ali možete da postavite pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Gojoviću, vama je poznata ova tvrdnja potpukovnika Đorovića da ste 3. oktobra 2000. godine ujutru sazvali ljude u svojoj kancelariji i da ste im dali uputstva o tome kada i kako treba da glasaju. Poznata vam je ta tvrdnja, zar ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ta mi je tvrdnja poznata, ali to nije tačno. Sastanak jeste bio, ali po sasvim drugim pitanjima tekućeg posla, tekućeg posla ... Tada je bilo aktuelno drugi krug izbora, to su propagande bile da li izaći ili ne izaći. Ko će izaći, to je stvar njegova. Nema nikakve veze, nití ja mogu da naredim, nití može neko da me sluša za to. Glasanja su tajna. Samo je bila odluka Ustavnog suda ili Vrhovnog suda, ja ne znam koji je sud doneo, da prvi krug nije uspeo i tačno je, sud je dokazao da taj prvi krug nije uspeo i trebalo je ići na drugi krug glasanja. A ko je hteo da ide, to je drugo pitanje. Da li će ići ili neće ići, to niko nikom ne može narediti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Još samo jedno pitanje. Vi potvrđujete da se na tom sastanku govorilo o izborima?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije se govorilo. To nije bio zvaničan sastanak vezano za izbore. Zvanični sastanak je bio sasvim druge prirode, a nakon toga bilo je polemisanja među kolegama. To su kolege. Da li će se ići ili se neće ići i to je ostalo kako će ko da ide.

Hoće li ili neće. To je njegova stvar. A da je bio zvaničan stav suda, objavljen, da prvi krug izbora nije, po zakonu uspeo i to je tačno. A što do drugog kruga nije došlo, to vi znate. Eto, to je bilo posle prvog kruga izbora.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mislim da nam ne treba više od ovoga.

SUDIJA BONOMI: Generale, da li je vama pozanto da je ova pritužba upućena?

SVEDOK GOJIVIĆ: Sa tom pritužbom ja sam se prvi put upoznao kad je ova grupa advokata u svom podnesku sa njom manipulisala. Do tada mi nije bilo poznato. I u tom postupku sam se upoznao sa tom ... Prema tome, o tome sam tek tada saznao, nakon duže vremena. Pozivali su se na tu njegovu pritužbu. Otkud ona? Kako meni nije poznato?

TUŽILAC NAJS: Ne tražim više da postavljam pitanja.

SUDIJA BONOMI: Imamo tu još jedan dokument.

TUŽILAC NAJS: Poslednji dokument je dokument koji sam ja izdvojio od ostalih dokumenata, kad sam zatražio da se svi dokumenti uvrste u spis. Izdvojio sam ga zato jer svedok nije prihvatio postojanje ove pritužbe, u ovom obliku.

SUDIJA BONOMI: Da li je to ovaj pod naslovom "Krivična prijava"?

TUŽILAC NAJS: Da. I to je dugačak dokument koji govori o pogledima pukovnika Đorovića, koji govori o događajima iz maja 1999. godine.

SUDIJA BONOMI: Vi ne tražite da se to uvrsti u spis?

TUŽILAC NAJS: Ja sam vas pozvao da razmotrite da li to treba da se uvrsti u spis, zato jer je tokom svog svedočenja svedok rekao da je

takvih stvari bilo i da je Đorović bio na Kosovu, ali da je trebao da radi neke druge stvari.

SUDIJA BONOMI: Da li tražite da se uvrsti i rezime?

TUŽILAC NAJS: Ne, to je tek potsetnik. To nisam tražio. To će možda da vam bude od pomoći, ali to nisam tražio.

SUDIJA KVON: A izveštaj MPF-a (Office of Missing Persons and Forensics) UNMIK-a?

TUŽILAC NAJS: Pa osnova za to je malo teža, budući da to ne spada u naše uobičajene kategorije dokumenata. Situacija je sledeća: svedok dođe pred Sud i utvrdi da je lice mesta zločina u Izbici na pravilan način istraženo. Dugo vremena nakon završetka izvođenja dokaza u kosovskom segmentu optužnice, pojave se materijali koji pokazuju da su leševi iz Izbice sakriveni u Srbiji. To je protivno tvrdnji da je Izbica na pravilan način istražena i da je na pravilan način o tome sproveden krivični postupak. Zato ja od vas tražim da taj materijal sad uvrstite u spis. Možda ćemo i kasnije imati prilike da slične materijale uvrstimo u spis, međutim to je materijal koji protivreči tvrdnji da je u vezi sa Izbicom izvršena pravilna istraga koju je nadgledao ovaj svedok. Prema tome, moji su argumenti slični argumentima koje sam iznosio proteklih nedelja i meseci u našim razgovorima o tome koliko novog materijala može da se uvrsti od strane Tužilaštva, tokom izvođenja dokaza Odbrane. Mi, sve dok ovaj svedok nije došao ovamo i dao svoje tumačenje tabulatora 18, nismo znali šta će on da kaže i mi ovaj materijal navodimo kao odgovor na ono šta je on rekao. Smatramo da će zbog toga biti vredan. Mislim da je to u skladu sa našim ranijim zahtevima, iako ima i nekih manjih razlika. Uzgred rečeno, nisam još pronašao odgovarajuću referencu, ali mislim da je situacija takva da je Pretresnom veću, u jednom ranijem trenutku, rečeno da ćemo mi možda morati da zatražimo mogućnost da dodamo dokaze o ekshumacijama uopšte i možda o ekshumacijama u Batajnici i Petrovom Selu, zato

jer te informacije postaju raspoložive dok teče naše suđenje.

SUDIJA ROBINSON: Ostavimo to za neko drugo vreme, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Da.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay), izvolite.

ADVOKAT KEJ: Časni Sude, možda biste prvo mogli da kažete šta izuzimate iz spisa? To će da nam olakša posao.

SUDIJA ROBINSON: Da. Dva dokumenta. Izveštaj o aktivnosti i krivična prijava.

ADVOKAT KEJ: U redu. Onda se ne protivim odluci Suda ukoliko se drugi uvrštavaju u spis.

SUDIJA KVON: Međutim želimo da vi nešto kažete o izveštaju o aktivnostima.

ADVOKAT KEJ: Mi smo tokom izvođenja dokaza Tužilaštva imali dokaze o tome da je bilo leševa u Srbiji. Prema tome, to već stoji u spisu i nema nikavog razloga da se to uvrsti u spis. To nema nikave veze sa ovim svedokom. To je tek jedan drugi izveštaj od nekuda. To ni na koji način ne pomaže ovom predmetu, ništa ne razjašnjava. To, jednostavno, sada ostaje da visi u vazduhu i nema nikave relevantnosti za ovog svedoka, jer mi smo već o tome čuli iskaze. Mi smatramo da to samo elaborira teze Tužilaštva i, po našem mišljenju, to nije ni od kakve pomoći. To je nešto, ako se dobro sećam, sudija Mej (May) u jednom trenutku opisao kao "municija za unakrsno ispitivanje". Prema tome, samo to, samo "municija za unakrsno ispitivanje".

SUDIJA KVON: Međutim, naličje te madalje je da nema nikave štete da se to uvrsti, ukoliko su ti materijali već u spisu.

ADVOKAT KEJ: Ne, ima štete. Prvo, radi se o količini materijala kojim moramo da se bavimo. Ne znamo da li ćemo na to morati da odgovaramo u našoj završnoj reči ili uopšte kako ćemo to morati da obradimo i mislimo da to nepotrebno povećava ukupnu količinu materijala.

SUDIJA BONOMI: Meni se čini da tu imamo jedan princip, iako je možda ovaj konkretni dokument bezopasan za Odbranu. Možda. Ne znam. Ipak, ukoliko se držimo principa da Tužilaštvo u svom unakrsnom ispitivanju može da prezentira samo postojeće materijale, moglo bi da se desi da u jednom kasnijem trenutku naiđemo na neki veoma važan dokument o kome bismo trebali na isti način da odlučujemo. To je ono što mene brine, iako možda ovaj konkretni dokument nema velikog značaja.

ADVOKAT KEJ: Upravo se ja s tim slažem. To je moj stav. Te se stvari, jednostavno, gomilaju, treba ih pronaći, a one, zapravo, nisu vezane nizašta u samom postupku. One, jednostavno, leže tamo u zimskom snu, a to su sve stvari koje je trebalo rešiti na vreme. Kada je reč o krivičnoj prijavi, on ne zna ništa o tome i, po našem mišljenju, to ničemu ne doprinosi. Uostalom, to nema veze sa ovim postupkom. To nije, zaista, relevantno za pitanja kojima se mi ovde bavimo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej. Gospodine Miloševiću, imate li vi išta da kažete o ova dva dokumenta: Izveštaj o aktivnosti i krivična prijava?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja nisam shvatio da govorite o aktivnosti UNMIK-a, nego ste govorili o aktivnosti i izveštaju MPF-a. Ili sam ja pogrešno shvatio?

SUDIJA ROBINSON: Da, to je izveštaj o aktivnosti ... Gospodine

Miloševiću, vi možete da komentarišete i drugi dokument, ako želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, hvala vam. Je li mogu sad da počnem ili da ... Ili vi idete ... Gledam na sat.

SUDIJA ROBINSON: Prvo ćemo da vas saslušamo. Mislim da vam ne treba puno vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislite na dodatno ispitivanje?

SUDIJA ROBINSON: Vi, znači, nemate ništa da kažete o dokumentima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitao sam vas da li vi govorite o dokumentu MPF-a ili, rekli ste, dokument UNMIK-a? To sam vas pitao da mi razjasnite.

TUŽILAC NAJS: Mogu li ja da kažem dve rečenice kao odgovor, uz vašu dozvolu? Kada je reč o ovome šta je nazvano dokumentom UNMIK-a, mislim da je to u materijalu. Mislim da je to novi materijal zato jer do sada nismo imali vezu između Izbice i grobnica u Srbiji i između Meje i Batajnice i, dakle, to jeste materijal koji je značajan, jer u slučaju da je neko sprečen da savesno obavi svoju dužnost vojnog tužioca, to jeste važno za svedočenje ovog svedoka. Prema tome, to je potencijalno važno. Ja ne kažem ništa o samom pitanju prihvatljivosti, ali ne prihvatam tvrdnju da to nije potencijalno važno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U vezi sa ovim materijalom koji je, kako je sad rekao gospodin Najs, povezao nekakve grobnice u Srbiji sa žrtvama iz Izbice, sa mrtvima iz Izbice, gospodin Bonomi je komentarisao da to nije Da, da, da to nije štetno za Odbranu, odnosno da je bezopasno za Odbranu. Ja bih dodao tome da je to korisno za

Odbranu, jer vam skrećem pažnju da je ovaj svedok i u dokumentima koje ste videli, dao dokumenta i posvedočio da su naši organi 29. maja 1999. godine otkrili leševe u Izbici. Čak da je izvršena ekshumacija 101 tela i izvršena forenzička analiza i tako dalje, pa se sada, zaista, za svakoga ko ovo sluša, gleda, a pogotovo za vas, gospodo, otvara pitanje, kome je mogao biti interes da leševe iz predmeta koji je 29. maja otkriven, gde su tela ekshumirana, identifikovana i tako dalje i sprovedeno niz radnji, posle toga nosi i negde sakriva u Srbiji? Kome je to mogao biti interes, iz predmeta gde je bio poveden krivični postupak još za vreme trajanja rata? To je nešto što apsolutno ne može da stane u pamet i u glavu bilo kog čoveka koji normalno rasuđuje. A verovatno ćemo onda doći do pozadine tih leševa koji su tamo u Srbiji sahranjeni, kad, kako i tako dalje. Ja se nadam da ćemo onda doći do pozadine toga. Ali je ovde nesumnjivo, ova veza koja je uspostavljena, govori o vezi između jednog predmeta koji je bio aktivan u krivično-pravnom smislu i već 29. maja ustanovljen i procesuiran. I, čak, ekshumirana tela, pa ih je posle neko nosio i zakopao. Zašto? Moralo bi se ustanoviti ko je imao taj interes da bi se stvari objasnile. Prema tome, uopšte se ne protivim da se ovo uvede u spis. Što se tiče krivične prijave, moram isto da vam kažem da ne znam tačno na šta mislite? Da li na onu koja se tiče, jer je gospodin Najs upotrebljavao iste izraze, koja se tiče postupanja ... On je rekao i to na vrlo značajan način kako je mislio potpukovnik Đorović o onome što se radi. Ja mislim da treba da se unese, da bi se videlo da se radi o mistifikaciji od strane gospodina Najs. Jer ovde potpukovnik Đorović, u ovoj krivičnoj prijavi ni u jednoj reči ne postavlja pitanje skrivanja bilo kakvog dokumenta koji se odnosi na zločine, koji se gone u vezi sa povredama humanitarnog prava, ratne zločine ili bilo šta drugo, već se cela ova krivična prijava od nekoliko strana odnosi, isključivo, na krađe. Govori se o 17 predmeta i vidi se da je još krajem maja vraćeno svih tih 17 predmeta, da su to bile međusobne, unutra neke, kako bih rekao, manipulacije, a da se sve odnosi isključivo na krađe. Inače je gospodin Najs zamerio generalu Gojoviću što se u statistikama nalazi mnogo krivičnih dela krađe i otuđenja imovine i

tako dalje. Pa nalaze se zato što su krivična dela i, naravno, da su uvek i najbrojnija. A cela, cela ova priča o krivičnoj prijavi, ako je pročitate, ne verujem da ste je pročitali u međuvremenu, videćete svako slovo koje se tu odnosi, čak se daju marka vozila, broj šasije, broj motora i tako dalje. Govori se o kasetofonima, televizorima i ostalim stvarima, odnosi se na krađe, a nikako na skrivanje, na, na izuzimanje dokumenata koji bi ukazivali na otuđenja vozila i tako dalje. A nikako na skrivanje bilo kakvih dokumenta koji se tiču ozbiljnih povreda humanitarnog prava, ubistva, silovanja, pokušaja ubistva, progona ili bilo čega drugog. Dakle, dakle ta krivična prijava je pitanje koje ... Vi možete da vidite da ovde nema nijedne njegove primedbe koja se tiče na, koja se odnosi na bilo kakva dokumenta koja se tiču povreda humanitarnog prava.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, gospodine Miloševiću, vi smatrate da su vam ti dokumenti od pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovaj mi je ... Ovaj je potpuno bezvredan. Ja sam naglasio i komentarisao ovo zato što je gospodin Najs u svom objašnjenju mistifikovao kao da je neko nešto prikrivao, pa evo ga neki pošten potpukovnik ukazuje na prikrivanje progona zločina, što nije tačno. Ovde se odnosi na najobičnije krađe, što su, naravno, takođe krivična dela, ali su daleko od teme o kojoj mi ovde razgovaramo. Da li je neko ukrao ili prisvojio neko vozilo ili dva vozila ili šta, to je zaista, zaista stvar lokalnih sudova i to nema nikave veze ni značaja da se ovde pokreće, a pokrenuto kao da je, kao da ima ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Mi ćemo nakon pauze da donesemo odluku koja će da demistifikuje situaciju.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Prihvatamo sve dokumente koje je predložio tužilac, ali skrećemo pažnju na to da se optuženi složio s uvrštavan-

jem ova poslednja dva dokumenta, dakle, izveštajem o aktivnosti i krivičnom prijavom.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja vam se zahvaljujem. Jednostavno sam pokušao da što brže sve obavim.

SUDIJA ROBINSON: Pa, ako možete to sve što brže da obavite, tim bolje.

sekretar: Izveštaj o aktivnostima 2000. do 2004. godine nosiće oznaku 840. Intervju iz "Danasa" nosiće oznaku 841. Sledeći dokument u vezi sa Natašom Kandić gde se govori o podizanju neosnovane optužbe nosiće oznaku 842. 843 će da bude dokument sa datumom 21. avgust 2000. godine. Zatim, 844, Odluka od 26. septembra 2000. godine. 845 kancelarija vojnog tužioca, 7. novembar 2000. godine. 846 Krivična prijava. 847 rezime zahteva Tužilaštva.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, dodatno ispitivanje.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Generale Gojoviću, gospodin Najs vam je jutros, na početku, postavio neka pitanja u vezi sa kasarnom "Viktor Bubanj" u Sarajevu. Imam u vidu da ste vi prošle nedelje, govoreći o tome, rekli da je u kasarni "Viktor Bubanj" bio Sud, istražni, vojni zatvor, Geodetski zavod i jedna četa vojne policije koja opslužuje zatvor i vojni sud. I, dakle, konstatovano je da je 120 ljudi bila ta četa vojne policije koja je obezbeđivala zatvor i sud. Da li se sa vojnog stanovišta, uopšte, kasarna "Viktor Bubanj" mogla smatrati nekom lokacijom neke borbene jedinice dakle?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je bila ustanova, ustanova, ali samo zbog smeštaja te jedinice nazvana je kasarna "Viktor

Bubanj", po tom osnovu, inače to su sve vojne ustanove bile ... Sud, tužilaštvo, Zatvor i taj Geodetski zavod koji je bio, u međuvremenu, iseljen i taj deo kasarne je ostao prazan. To su objekti, a ne kasarne. To su objekti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to smo, znači, raščistili, to pitanje. Gospodin Najs je rekao da je postojao efikasan vojno-pravosudni sistem. Dakle, tvrdi da nije postojao, a zapisao sam da je rekao i to da nije bilo pokušaja da se gone teška krivična dela. U vezi s tim ja ću morati prvo da vas vratim na tabulator 14 gde je dat, na prvom listu, pregled osuđenih, a na drugom listu pregled optuženih. Dakle, generale Gojoviću, neću gledati ostale rubrike, već samo krivična dela protiv života i tela. U ovom prilogu dva, a vratićemo se i na prilog jedan, optuženo je 55 lica za krivična dela protiv života i tela. Je li to ono što stoji u ovom dokumentu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste i to je sa presekom 15. maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. 55 lica je optuženo sa stanjem na dan 15. maja 1999. godine, za krivična dela, samo za krivična dela protiv života i tela. Dakle, u prvih 50 dana NATO agresije.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vama poznato da je na Kosovu bombardovanje bilo neprekidno 24 sata svakog dana?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Poznato je. Nije samo na Kosovu nego na gotovo čitavoj teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali posebno na Kosovu.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Na Kosovu. To je bio centar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je na Kosovo izručeno 16.000 tona bombi?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je tih podataka. Ja posebno se

nisam sa tim bavio, ali znam da su ogromne količine bile izručene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste prošle nedelje rekli da su i jedinice i ustanove i sudovi i tužilaštva često menjala lokacije zbog toga što su izbegavale bombardovanje.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ipak, znači, u tim uslovima neprekidnog bombardovanja, u toku rata, samo do 15. maja 55 optuženih i, kao što vidimo u ovoj prvoj tabeli: šest i dva ... Osam osuđenih po kategorijama lica pregled, ovaj ... osuđenih po kategorijama lica za krivična dela protiv života i tela: šest i dva ... Osam osuđenih.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ROBINSON: Generale, da li vi imate bilo kakve informacije o okolnostima pod kojima su počinjena ova krivična dela, budući da ovde stoji veoma uopšteno "krivična dela protiv života i tela". Ali recite nam o kojim krivičnim delima se radilo? O kojoj vrsti?

SVEDOK GOJOVIĆ: Pa to su uglavnom protiv života i tela, gde je god ugrožen život. To su ubistva ili teške telesne povrede. Ali ovde se uglavnom radi o ubistvima. A to imate u ovom pregledu, u tabulatoru 14, naime 18. Tu je dat pregled. Tu je osuđeno ... Na kraju, do 20. juna 1999. godine, 188 u prvostepenom postupku, a pokrenuto je 382 krivična postupka protiv ... Za ova krivična dela protiv teškog kršenja humanitarnog prava. Dakle, od ratnih zločina protiv civilnog stanovništva, višestruka ubistva, ubistva, pokušaji ubistva i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, s obzirom na okolnosti u kojima je funkcionisalo vojno pravosuđe, organi gonjenja, vojna policija, komande i ustanove za vreme bombardovanja, da li vi, kao profesionalni sudija, tužilac i šef pravnog odeljenja Generalštaba cenite da je ovo visok stepen efikasnosti ili, ili ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, gospodine Miloševiću. Radi se o veoma tendencioznom i sugestivnom pitanju. Ako vi pitate "da li se radilo o visokom stepenu efikasnosti", on će, naravno, da odgovori "da".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam završio pitanje. Hteo sam da pitam: je li to visok stepen efikasnosti, prosečan stepen efikasnosti ili slab stepen efikasnosti. Kako biste s obzirom na veše profesionalno iskustvo to mogli da ocenite?

SVEDOK GOJOVIĆ: Mogu li da odgovorim?

SUDIJA ROBINSON: Da. izvolite

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Kad se ima u vidu da je 2.811 presuđenih za dva meseca ... Prva presuda je bila negde oko 9. aprila 1999. godine, a optuženo još preko 6.000 lica, a presuđeno u prvom stepenu 2.811 presuda, ima, dakle, to je visok stepen, bez sumnje. Visok stepen bez sumnje. Doduše, u taj korpus, u tu brojku nisu mogla biti presuđena sva ova teška krivična dela gde ih je bilo vrlo teško i složeno dokazivati. Ali kad se uzme ta brojka, dakle, brojka sama za sebe govori. To nijedan sud ni u mirnodopskim uslovima ne može da postigne, takvu efikasnost. Bar nema u praksi. A pratim praksu efikasnosti sudova od 1971. godine.

SUDIJA ROBINSON: Generale, samo trenutak. Pojasnite nam sledeće: da li su ova krivična dela počinili vojnici?

SVEDOK GOJOVIĆ: Govorim samo o pripadnicima Vojske Jugoslavije.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala vam. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Dakle, ni u kom pogledu ova krivična dela, o kojima ste vi ... Na kojima je radilo vojno pravosuđe, nisu obuhvatili krivična dela na koji-

ma je radilo civilno pravosuđe?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pogledajte sad tabulator broj 18 od strane 2, a u engleskom od strane 4. Dva je u stvari u engleskom četiri i onda imate redom: ratni zločini protiv civilnog stanovništva ... Ja ću se na ovome samo kratko zadržati, jer je gospodin Najs prošle nedelje postavio pitanje iz koga je proizlazilo da su vojnici izvedeni iz zatvora pa onda izvršili streljanje i obećao da će na to naknadno da se vrati, pa se nije vratio, pa moram ja da se vratim. Dakle, ovde piše, sad nemam prevod na engleskom, ali pretpostavljam da isto piše i na engleskom. Nabrojani su ovi okrivljeni i onda kaže: "Sa umišljajem lišili života pet lica albanske narodnosti neutvrđenog identiteta, prethodno zarobljenih u akciji njihove jedinice i pritvoreni. Pošto su ih izveli iz pritvora, doveli uza zid jedne kuće gde su na njih otvorili vatru iz automatskih pušaka i sve ih pobili. Bacili su ih u bunar u koji su sipali benzin, a zatim zapalili". Dakle, da li je ovde jasno da su ova lica koja su ubijena, izvedena iz pritvora, odnosno, nisu vojnici izvedeni iz pritvora pa izvršili neko delo.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da, upravo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad od strane 2 pa do strane 19, gde su, znači, uključeni i teški slučajevi razbojničke krađe, s rim što teški slučajevi razbojničke krađe, na primer, na strani 17, ima u vidu i ubistvo. Znači, zato su teški jer su izvršeni uz ubistva. Dakle, ovde je na ovih 17 strana pobrojano imenom i prezimenom poznatih izvršilaca, znači, za za ta dela koja obuhvataju ubistvo 25 osoba.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da. I to je prikazano ovamo na početku u ovom sumarnom pregledu, upravo ukupan broj, dakle. Gde god ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ih prebrojite, sva imena i prezimena, doći ćete, znači, do broja 25. Da li se u ovoj rubrici

“Rešenje o pokretanju postupka”, a to je, znači, kad su već pribavljeni podaci, prikupljene informacije i donosi se rešenje o pokretanju postupka, da li se vidi kada su sve ti postupci pokretani ... Evo od ove druge strane, a četvrta na engleskom, 4. avgust, a onda 10. juni, sve 1999. godina, 22. maj na sledećoj strani, pa 4. juni, pa 21. maj, 17. maj, 15. juni, 25. april, maj 1999. godine ... Pa opet dalje 26. maj, 11. maj, 4. maj, 9. maj i tako dalje. Dakle, sva ova najteža krivična dela su pokretana u vreme ratnog stanja.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Ja sam već i objasnio. Ova rubrika gde govori “Rešenje o pokretanju postupka”, to je rešenje koje donosi istražni sudija, a tužilac, vojni tužilac je još pre toga imao podataka i prikupljao i proverio i onda dostavio zahtev za sprovođenje istrage sudu. Kad sud donese rešenje o pokretanju istrage, tada se po našem zakonu smatra pokrenut krivični postupak. Sve prethodno je predkrivični postupak i na tom poslu rade tužilac i organi otkrivanja. Prema tome, tužilac je znatno ranije saznao nego kad je ovde evidentirano rešenje. To je prvi podatak koji se evidentira u upisniku i to se tačno zna kad je pokrenut krivični postupak. I svi su ovi postupci pokrenuti, za ova lica, u toku NATO agresije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Samo još da razjasnimo jednu stvar. Vi ste maločas u objašnjenjima na pitanja gospodina Najsa odgovorili za neka ovde krivična dela da su ona procesuirana, odnosno da su kvalifikovana na početku kao “ubistvo više lica”, a presuđena kao “ratni zločin”. Molim vas da razjasnite da li su tužioci prilikom kvalifikovanja i podnošenja optužbe se opredeljivali za težu kvalifikaciju ili za lakšu kvalifikaciju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to već objasnio. Tužioci su tamo gde god nije bilo podataka i dokaza da ima naređenje nadređenog da se vrše ubistva, uvek išao na ovu težu kvalifikaciju, “dva i više ubistava”. Dakle, dva lica i više, tu je po republičkom zakonu, koji je tada još uvek bio na snazi, predviđena smrtna kazna, a najniža 10 godina zatvora. Samo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da to razjasnimo.

Dakle, ako krene sa težom kvalifikacijom, tužilac u toku postupka može da promeni na lakšu kvalifikaciju, je li to tako ili ne?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. To je tako po našem zakonodavstvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A ako krene sa lakšom kvalifikacijom, da li može u toku postupka da poveća na težu kvalifikaciju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ako krene sa lakšom, a ima podataka da se radi o težoj, onda ne može u toku postupka da prekvalifikuje na težu i zbog toga tužiocu uvek uzimaju taj stepen sigurnosti da bi imao prostora, manevarskog prostora da, zaista, na kraju suđenja, na kraju izvođenja dokaza zauzme stav.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je po našem zakonu ubistvo više lica teža kvalifikacija, s obzirom da je zaprećena smrtna kazna, od ratnog zločina?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Znatno teža. Ne samo što je veća ... Viša zaprećena ova poslednja kazna, nego je i minimalni zakonski iznos 10 godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za ubistvo više lica?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nešto krene sa težom kvalifikacijom kao "ubistvo više lica", a završi se sa lakšom kvalifikacijom "ratni zločin"?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je ono što ste pokušali da objasnite u odgovoru kod gospodina Najsa.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Dabome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Generale, s obzirom da se ovde postavlja pitanje da li su procesuirana sva ta dela koja su otkri-

vana, vi ste to već objasnili, ali molim vas da precizno odgovorite na moje pitanje. Da li je postojao ijedan jedini slučaj krivičnog dela za koji su organi Jugoslavije, kad kažem organi Jugoslavije, mislim od najviših do najnižih organa, pravosudnih organa gonjenja ili bilo kojih drugih organa, dakle, da li je postojao ijedan jedini slučaj krivičnog dela za koji su vlasti znale, a da nije pokrenut krivični postupak?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja za takav slučaj ne znam. Sve što je bilo poznato, to je pokrenuto od strane tužioca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodin Najs se zadržao posebno, zato ću vas zamoliti da tu date objašnjenje, zadržao posebno na tabulatoru 17, strana 43 na srpskom, a čini mi se da je rekao 56 na engleskom, gde imate pod rednim brojem 7 ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Hoćete li ponoviti ovu stranu samo da je nađem molim vas?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 43 strana na srpskom, tabulatora, tabulatora 17 ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: 17.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tabulatora 17, jeste. On vam je upravo ukazao na tu stranu i upozorio da je to na engleskom na strani 56. Pod rednim brojem 7, ovde su, ovde je postupak pokrenut protiv jednog potpukovnika i četiri vojnika i onda tražio da razjasnite, odnosno, on je sugerirao da su proganjani niži činovi, a da viši nisu proganjani, uzimajući i ovaj primer da je obustavljen postupak u odnosu na potpukovnika. Da li je taj postupak u odnosu na potpukovnika obustavljen zato što se radi o potpukovniku ili su postojali pravni razlozi da se postupak obustavi u odnosu na to lice?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Nije u pitanju zato što je potpukovnik, nego, naprotiv, potpukovnik, koliko ja iz ovoga vidim, on je bio oficir bezbednosti, sobzirom da se radi o ovim licima koja su bila pritvorena, on je istraživao razloge zbog toga, a ovi su vojnici koji se ovde navode, njih izveli iz pritvora, dakle, bez njegovog znan-

ja i odobrenja i ubili tamo negde uza zid ... I otuda je bio pokrenut postupak i protiv ovog potpukovnika i njih i u tom postuku utvrđeno da su oni bez odobrenja potpukovnika to počinili. I zato je u postupku kasnije ... Obustavljen postupak protiv potpukovnika, jer tužilac nije imao elemenata da ga krivično goni, a ostali su ovi ostali kao neposredni izvršioци. Oni su i kasnije počinili, još i dva slučaja imamo pod "b". Isto tako ova ista grupa koja su odgovarala i za taj drugi deo. Dakle, ukupno je u pitanju sedam lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, protiv potpukovnika je pokrenut postupak što je u njegovoj nadležnosti bio zatvor iz koga su oni izvedeni?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A obustavljen je što on nije ni znao da su oni izvedeni i da je to učinjeno.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Upravo zato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste videli jedan snimak koji je ovde pustio gospodin Najs, u kome se vide mnogi civili. Ne znam da li vam je palo u oči da snimak počinje komentatom i slikom. Vidi se na graničnom prelazu, na onoj zgradi, vidi se jugoslovenska zastava i zastava, pretpostavljam, Republike Srbije, vrlo su brzo prošli preko toga i onda komentator kaže "Pod simbolima srpskog nacionalizma vlasti izbacuju Albance". Da li se državna zastava, koja stoji na graničnom prelazu, može smatrati simbolom srpskog nacionalizma pod kojim se izbacuju Albanci?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Normalno, to je svakom poznato da nije, ali ovaj reporter koji tamo prenosi kao da je na fudbalskoj utakmici, tako prenosi emotivno jedan najobičniji pokret stanovništva koje beži.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je, dakle, potpuno jasno da se tu radi o propagandnoj informaciji i koja se daje ten-

denciozno ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, neću to da dozvolim, gospodine Miloševiću. Postavite neko drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. On dalje kaže na tom snimku: "Srpske snage kreću se sa rubova Kosova u pravcu Prištine", kao da Vojska Jugoslavije osvaja Kosovo. Da li vam je poznato da su se jedinice Vojske Jugoslavije i tada i pre toga i godinama pre toga nalazile i u samoj Prištini, što će reći nije reč o nekoj, o nekom pokretu sa rubova prema Prištini, već se radi o jednoj integralnoj teritoriji, gde se vojska nalazi na celoj teritoriji? Da li vam je to poznato ili nije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa poznato je da na Kosovu i Metohiji postoji više garnizona u kojima se nalaze vojne jedinice. Dakle i u mirnodopskom, a pogotovo u ratnom stanju. Prema tome, očigledno sama ta konstatacija, sama konstatacija tog reportera diskvalifikuje njegovo takvo postupanje. Kao da je Kosovo zasebna državna teritorija neke druge države, pa sad jedinice vrše invaziju. Dakle, očigleno sugeriše nešto što je suprotno istini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs sugerira da je bilo planirano nekakvo etničko čišćenje. Da li vam je, generale, poznato ... I poziva se na, na izveštaje u svetskoj javnosti o tome kako se isteruju Albanci, da li vam je poznato da je ta priča o etničkom čišćenju bila izmišljena kao obrazloženje nelegalne agresije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, upravo je agresija i počela ...

SUDIJA ROBINSON: Ne ...

SVEDOK GOJOVIĆ: ... molim vas ...

SUDIJA ROBINSON: Ne. Gospodine Miloševiću, ako nastavite na ovakav način, okončaću veše dodatno ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Vi

ste objašnjavali formiranje ratnih sudova po sili zakona. Dakle, generale, vojni sudovi postoje sve vreme trajanja države, unazad mnogo godina.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: 160 godina je istorijat vojnog pravosuđa, neprekidnog, do kraja prošle godine. Dakle, ravno 160 godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Mirnodopski sastav.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je potpuno jasno regulisano u zakonu da u slučaju proglašenja ratnog stanja, samim činom proglašenja ratnog stanja, vojni sudovi se prekvalifikuju u ratne sudove?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To je zakonska odredba, imperativna, da se formiraju sudovi za vreme ratnog stanja. Samim činom proglašenja ratnog stanja, oni se razvijaju po ratnoj formaciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je ta ratna formacija bila veća od mirnodopske formacije, u konkretnim, znači, uslovima i okolnostima, koliko je ratna formacija bila veća, brojnija od mirnodopske formacije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Po ratnoj formaciji postojalo je i formirali su se ukupno 20 prvostepenih sudova i četiri drugostepena, sa odelenjima. A u mirnodopskom postoje samo tri suda, prvostepena i jedan Vrhovni sud. Adekvatno tome i tužilaštva. Tri tužilaštva i jedno Vrhovno vojno tužilaštvo, sa ukupnim brojem negde oko 60 i nešto ljudi, a ovako je bilo 155 sudija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne ulazeći u sva ova lica koja su ovde pobrojana u tabulatorima 17 i 18, gospodin Najš vas je pitao za jedan ili dva slučaja, ne mogu da budem siguran. Pre će da bude za dva, ko je pokrenuo inicijativu, otkrio i tako dalje. Vi ste na moje pitanje da li su ova dokumenta dostupna javnosti, odgovorili pozitivno prošle nedelje, je li tako?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se iz spisa svakog pojedinačnog predmeta koji obuhvata, pretpostavljam, sve relevantne činjenice vezane za takav pojedinačan predmet, može ustanoviti ko je pokrenuo i kako se došlo do saznanja i tako dalje?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: U svakom krivičnom predmetu taj inicijalni akt postoji i taj podatak postoji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li za sva ova lica koja su ovde pobrojana, postoje spisi njihovog predmeta kod nadležnog suda, kod nadležne sudske institucije u Srbiji?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Postoji. Svi su ovi spisi bili u vojnim sudovima, prevashodno ovaj deo koji se odnosi, u Vojnom sudu u Nišu, a sad su predati Okružnom sudu u Nišu, pošto su vojni sudovi krajem prošle godine prestali sa radom i ukinuti su.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postavio vam je gospodin Najs pitanja koja se tiču saradnje sa UNMIK-om. Pre nego što vas pitam detaljnije o toj saradnji, imam nekoliko prethodnih pitanja. Generale, da li vam je poznato koliko je Srba, Crnogoraca i nealbanskog stanovništva proterano sa Kosova i Metohije od trenutka kad su Ujedinjenje nacije preuzele vlast na Kosovu, dakle i UNMIK.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, maltene celokupno stanovništvo. Jedan mali broj je ostao, broj koji ne bih mogao da kažem, ali najveći deo je proteran i to pred očima predstavnika Ujedinjenih nacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato koliki je Srba i nealbanaca, pa uključujući i neke Albance, ubijeno pod vlašću UNMIK-a?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Veliki broj i kidnapovanih i ubijenih. Preko 1.000.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koliko je

manastira i crkava srušeno pod vlašću UNMIK-a?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jedan veliki broj. Tu se kreće brojka preko 150, 180. Tačan broj ne znam, ali uglavnom velika brojka i to velikih istorijskih spomenika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koliko desetina hiljada kuća i imanja srpskih porodica je spaljeno i uništeno pod vlašću UNMIK-a?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Najveći procenat. Preko 80 posto, sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to je taj ...

TUŽILAC NAJS: Njegovo odgovor, kad on kaže "pod njihovom vlašću", šta zapravo znači to pitanje kad kaže "Pod vlašću UNMIK-a"? Nisam siguran da to proizlazi iz mog ispitivanja, ali mislim da bismo trebali da znamo šta se tu tačno kaže i šta svedok misli na koje on to pitanje odgovara.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nije baš sasvim jasno da ovo vaše pitanje proizlazi iz unakrsnog ispitivanja Tužilaštva. U svakom slučaju to treba da se razjasni. Vaše pitanje, kako stoji u zapisniku, "Koliko je desetina hiljada kuća, manastira i crkava uništeno tokom vlasti UNMIK-a?". To nije jasno. To bi moglo da se protumači i kao da je UNMIK, na neki način, uticao da se to dogodi. Da li vi to kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, gospodine Robinson, nesumnjivo je da smo mi držali red na Kosovu sa 10.000 policajaca, a da Ujedinjene nacije ne mogu sa 40.000 vojnika da spreče ovolike zločine. Tu se ne može govoriti o nekoj njihovoj aktivnoj ulozi u zaštiti tog stanovništva. Nego, naprotiv, pod njihovim okriljem su se desili najteži zločini. 300.000 ljudi proterano, 70.000 kuća spaljeno, 150 crkava uništeno, nekoliko hiljada ljudi ...

SUDIJA ROBINSON: Zaustaviću vas, gospodine Miloševiću. Međutim, vi nemate dokaze na osnovu kojih možete da kažete da je UNMIK promovisao ili podržavao razaranje manastira.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, postoje čak i video trake gde se vidi da stoje vojnici ovih snaga sad na Kosovu, dok gore crkve i manastiri.

SUDIJA ROBINSON: Ja neću da dozvolim da postavljate pitanja o tim temama. Pređite na glavne stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li to taj isti UNMIK kome ste se vi obraćali i za koji ste rekli da nije odgovarao na zahteve za pružanje pravne pomoći u istragama koje su vojni pravosudni organi vodili u okviru svoje nadležnosti?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Vojni pravosudni organi, konkretno znam da se tužilac obraćao i sud, da su se obraćali organima pravosuđa na Kosovu pod okriljem UNMIK-a za pravnu pomoć i da se u tom pravcu nije izašlo u susret.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto je poznato koliko je ovih dela, maločas sam ih nabrojao, izvršeno, da li vam je poznato koliko je počinitelja na Kosovu osuđeno za ova dela koja sam vam nabrojao ili, bar, uhapšeno za ova dela koja sam vam nabrojao?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam za te podatke na Kosovu koliko je uhapšeno i koliko je suđeno. Ja sa tim podacima nisam upoznat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su vlasti Srbije, odnosno organi Srbije tražili saradnju i u vezi sa zločinima počinjeni od strane vrlo precizno definisanih lica, kao što su Agim Čeku (Agim Ceku), Hašim Tači (Hashim Thaqi) i ostali? Da li je tu bilo neke saradnje sa, sa UNMIK-om?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa sam podatak da je Hašim, ovaj, Čeku bio lišen slobode na aerodromu, čini mi se u Mađarskoj

(Hungary) po međunarodnoj poternici, na intervenciju predstavnika UNMIK-a on je bio pušten, iako se protiv njega vodi krivični postupak pred nadležnim sudom u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite konkretno, a kakvu ste vi pomoć tražili od UNMIK-a pa vam ona nije data?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Radi se o nekoliko, ovih, krivičnih predmeta. Baš se radi o silovanju, čak da je u pitanju oštećena, da se sa njom obavi saslušanje i da se dovede na sud gde joj je garantovana bezbednost. Toga nije bilo. Mada je tu bilo, vidim, bilo nekih izjava koje su bile ovde predočene, neki odgovor, ali je trebalo neposredno saslušanje oštećenih, u zakonitoj formi. Toga nije bilo, koliko sam ja upoznat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale Gojoviću, ovde je pomenuta Izbica. Recite to šta znate o Izbici? Šta je učinjeno u vezi sa Izbicom?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam već ono što mi je poznato ...

SUDIJA ROBINSON: Ne dozvoljavam vam da ponovo ispitujete o tome na taj način. Izbica je spomenuta. Ako vi imate neko konkretno pitanje koje proizlazi iz nečega o čemu je unakrsno ispitivano, to možete da postavite. Ali ne možete jednostavno da pitate: "šta znate o Izbici". Ako nemate konkretno pitanje koje se odnosi na nešto što proizlazi iz unakrsnog ispitivanja o Izbici, onda pređite na drugu temu. Trošite previše vremena na dodatno ispitivanje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, gospodine Robinson. Da li vam je poznato, generale, odnosno gospodin Najs je povezao tela iz Izbice sa grobnicama u Srbiji. Nadam se da je jasno čiji je to mogao da bude interes i da li je to mogao da bude interes države ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, gospodine Miloševiću. Isključio sam vam

mikrofon. Vi pokazujete bezobzirno nepoštovanje pravila i ako nastavite tako, prekinućemo dodatno ispitivanje i započeti sa ispitivanjem sledećeg svedoka. Vi idete u tom smeru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, koliko je ... Koji je broj koji su naši organi otkrili u Izbici?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Prema podacima koji postoje ovde u spisima, govori se o 144 sveža groba. Ekshumirano je 101 telo i izvršen pregled i o tome postoji dokumentacija, a nađena su 144, ova, grobna mesta. A kako je došlo do toga da se ti leševi nalaze u ovoj grobnici u Batajnici, dakle, to je sasvim jedno drugo pitanje koje je ... Koje traži nova objašnjenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste pročitali ovu kosovsku optužnicu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kom broju je tu reč kada je, kada je Izbica u pitanju?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Pa tu se pominje nekoliko, inače konačna, konačna je brojka 120. 118 plus dva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li to znači da su naši organi ustanovili, još prema postupku koji je započet 29. maja 1999. godine, više tela nego što je ovde sadržano?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: 144. Radi se o 144 grobna mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Neću više da pitam o Izbici. Gospodin Najs je u svom unakrsnom ispitivanju, ovo se sad ne odnosi na lično vas, mada se on odnosio na vas, pomenuo, postavljajući vam pitanje u vezi s magistraturom, da za unapređenje u čin generala treba magistratura. Da li po propisima u Jugoslaviji za to da neko bude imenovan, odnosno, unapređen u čin generala, što može biti samo pukovnik, dakle, unapređen u čin generala, treba

da ima magistraturu?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Za unapređenje u čin generala kad je u pitanju pravna služba, potreban je doktorat. To je u mirnodopskim uslovima. Međutim, za vreme ratnog stanja primenjuje se drugi propis i to govori član u Zakonu o Vojsci Jugoslavije, tačno predviđa da u tim uslovima ne traže se ovi, nego potrebni su uslovi popune jedinice, dakle, uspešnost u komandovanju, ispoljena hrabrost i ratne zasluge. Dakle, to su uslovi za unapređenje u ratu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je kad govorite o pravnoj službi?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, o pravnoj službi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad je reč o generalima koji nisu u pravnoj službi, nego, znači, o redovnim generalima, je li potrebna magistratura ili nije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, tu su potrebne druge vojne škole, a ne ove iz građanstva.

SUDIJA ROBINSON: Želeo sam da kažem da ne treba da se o tome brinete, zato što ovde nije presudno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Zadržaću se samo jedan minut na ovom tekstu koji ste dobili kad i ja sad, ovde. To je ovaj tekst za koji je gospodin Najs rekao da nema na srpskom, nego samo na engleskom: "Rezime zahteva Tužilaštva za pomoć u vezi sa zapisnicima o istragama i krivičnim gonjenjima pripadnika Vojske Jugoslavije". Pročitacu samo jedan deo gde se pominjete vi po imenu i prezimenu. To je sastanak 4. decembra 2002. godine i onda se kaže: "Sastanak u Vojsci Jugoslavije ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam čuo. Nisam razumeo u čemu je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo što se kaže u vojnoj kući, ovde, to je dom ... Sastanak je bio u Domu vojske?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jedan je bio u Domu vojske, a drugi u Ministarstvu inostranih poslova, sutradan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovo je u Domu vojske. I onda ovde kaže ovako, između ostalog, vi ste prisutni i kažete, ovde se kaže: "General Gojović je izvestio da su mnogi od predmeta s Kosova još uvek u toku, a drugi su prebačeni na civilne sudove. Od ukupno 382 takva predmeta, 188 je rezultiralo osuđujućom presudama pred vojnim sudovima, a 137 ih je prebačeno. Bilo je više predmeta o smrti 580 osoba gde su počinio nepoznati i gde istraga još uvek traje, u okviru vojnih ili civilnih vlasti". Da li je to celokupna statistika s kojom ste u tom trenutku raspolagali, o stanju slučaja na kojima su angažovani organi Jugoslavije?

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: To su ovi upravo podaci koji se nalaze u tabulatoru 18, ovaj sumarni pregled, gde je to prikazano: 382 postupka, 188 presuđeno, a 137 ustupljeno nadležnim civilnim sudovima. Jedino ovaj podatak o 500 i nešto, radilo se o 598.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovaj podatak znači ...

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Rezultat je ovog sumarnog pregleda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, rezultat ovog sumarnog pregleda.

SVEDOK GOJOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Hvala, generale Gojoviću. Nemam više pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Generale Gojoviću, ovim je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodnim sudom, a sada možete da idete.

SVEDOK GOJOVIĆ: Hvala vama na pažnji.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vaš sledeći svedok?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sledeći svedok je sudija Danica Marinković.

SUDIJA ROBINSON: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK MARINKOVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite. Gospodine Miloševiću, možete da počnete sa glavnim ispitivanjem, ali imajte na umu da nam je ostalo još samo sedam minuta, budući da u ovoj sudnici imamo jedno suđenje polse podne.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Gospođo Marinković, gde i kada ste rođeni?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Rođena sam 1951. godine u Bosanskom Brodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste po nacionalnosti?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Po nacionalnosti sam Makedonka. Rođeno prezime Drakulovska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koje ste škole završili i gde?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Završila sam gimnaziju i Pravni fakultet u Skoplju, Makedonija, na makedonskom jeziku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite sasvim kratko, kad ste završili fakultet?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Pravni fakultet sam završila 1975. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I gde ste radili?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Počela sam da radim kao sud-

ski pripravnik u Opštinskom sudu u Skoplju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde ste kasnije radili?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Nakon godinu dana, kad sam stekla pravo da polažem pravosudni ispit, ovaj ispit sam položila pred komisijom Ministarstva pravde u Makedoniji u Skoplju i nakon položenog pravosudnog ispita prešla sam sa porodicom da živim u Prištini, gde sam počela da radim kao stručni saradnik u Vrhovnom sudu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste izabrani za sudiju Okružnog suda u Prištini?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Za sudiju Okružnog suda u Prištini izabrana sam 1984. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A od kada ste radili kao istražni sudija Okružnog suda u Prištini?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Kao istražni sudija sam počela da radim novembra meseca 1994. godine.

SUDIJA KVON: Izvinjavam se. Rekli ste da ste izabrani. Izabrani ste kao sudija od strane koga?

SVEDOK MARINKOVIĆ: U to vreme od pokrajinske Skupštine u Prištini.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon (Kwon), po našim zakonima sudije imenuje Narodna skupština.

SUDIJA KVON: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Da li su oni, onda, imenovani ili izabrani?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa to se zove "izbor sudija".

SUDIJA ROBINSON: Neka svedok odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je ...

SVEDOK MARINKOVIĆ: Mogu, mogu da objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Neka objasni gospođa Marinković. Bolje zna od mene.

SUDIJA ROBINSON: Da, neka ona to objasni.

SVEDOK MARINKOVIĆ: Sudije se biraju. Znači, izbor sudija. Kad budem ... Kad se sudija izabere od strane skupštine i nakon položene zakletve ispred skupštine koja ga je izabrala, onda počinje sa radom i vrši sudijsku funkciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođa Marinković, objasnite u najkraćem kako skupština bira sudije? Kako ste vi izabrani za sudiju? Jeste li se prijavili na neki javni konkurs ili kako se pokreće, uopšte, taj proces izbora bilo kog sudije?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da objasnim, ovaj, izbor sudija ... Prethodno se konkurs objavi u sredstvima javnog informisanja. U tom konkursu su navedu uslovi predviđeni zakonom, koje svaki kandidat treba da ispuni da bi učestvovao na tom konkursu. Nakon tog konkursa, proverava svih podataka i kandidata, procedura se upućuje u skupštini. Postoji komisija koja prethodno razmatra sva dokumenta i onda sa svojim predlogom ide prema skupštini i onda skupština glasa i vrši izbor sudija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da bi konkurisali koje uslove treba da ispunjavate?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Da bi kandidat konkurisao za sudiju odgovarajućeg suda, treba da ima završen Pravni fakultet,

položen pravosudni ispit i određene godine iskustva, zavisno u kom sudu konkuriše, da li opštinskom ili okružnom. Za opštinski sud se tražilo najmanje tri godine radnog iskustva, a za sudije okružnog suda najmanje sedam godina radnog iskustva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospođo Marinković. U paragrafu 87 kosovske optužnice, navodi se, ja ću vam citirati taj paragraf: "Nakon što je na Kosovu 1989. godine praktično ukinuta autonomija, na Kosovu dolazi do sve većih političkih podela. Krajem 1990. godine i tokom cele 1991. godine hiljade kosovskih Albanaca, lekara, nastavnika, profesora, radnika, policajaca i državnih službenika otpušteno je sa posla. Lokalni sud na Kosovu je ukinut, a mnoge sudije smenjene. Nasilje policije nad kosovskim Albancima, pojačano je". Najpre, gospođo Marinković ... Evo, ovo sam vam citirao tačno kako stoji, da li su ovi navodi tačni?

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Ovi navodi koje ste mi sada pročitali iz ovog paragrafa, nisu tačni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas, pošto smo ovde čuli i izjave nekih svedoka povodom te opšte situacije, koja se ovde opisuje, ali povodom pojedinih profesija, ja ću se u pitanjima koja vama postavljam rukovoditi činjenicom da ste vi sudija, pa ću vas pitati u vezi sa sudijama. Zato vas molim da kao dugogodišnji, dakle, radnik u pravosudnim organima na području Kosova i Metohije i sudija, komentarišete ovaj paragraf, imajući u vidu, znači, stanje u pravosuđu. Da budem još precizniji, koliko je sudija smenjeno 1990. godine? Imam u vidu, znači, ono što vi znate. Okružni sud u Prištini, tada ste bili u Okružnom sudu u Prištini, što ste maločas rekli i Opštinski sud u Prištini. Pretpostavljam da znate bar za ta dva suda.

SVEDOK MARINKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ali ja bih htela pre nego što odgovorim na ovo vaše pitanje, ako mi Pretresno veće dozvoli, da malo pojasnim. Što se tiče u ovom paragrafu, što se pominje lokalni sud i sudije smenjene ...

SUDIJA ROBINSON: Saslušaćemo objašnjenje i ceo odgovor sutra,

zato jer sada moramo da završimo sa radom. Nastavljamo sa radom sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo